

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Bakalářská práce

Nezaměstnanost v České republice a Německu

Klára Volšíková

© 2023 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Klára Volšíková

Podnikání a administrativa

Název práce

Nezaměstnanost v České republice a Německu

Název anglicky

Unemployment in the Czech republic and Germany

Cíle práce

Cílem práce je vyhodnocení nezaměstnanosti v České republice na základě provedené analýzy a její následná komparace s nezaměstnaností v Německu. Dílčím cílem práce bude charakterizovat a porovnat politiku zaměstnanosti mezi oběma zeměmi. Dojde ke komparaci statistických dat trhu práce, vyhodnocení jakým způsobem k nezaměstnanosti a zaměstnanosti přistupují obě země a jakým způsobem se snaží regulovat trh práce.

Metodika

V práci budou použita sekundární data z Českého statistického úřadu a Úřadu práce k porovnání vývoje nezaměstnanosti s Německem.

Budou použity ekonomické a statistické metody. Z ekonomického pohledu se jedná především o ukazatel průměrné míry nezaměstnanosti. Použitá data budou sledována a porovnávána k 31.12.2021. Analýza časových řád bude sloužit k popisu vývoje sledovaného ukazatele a k predikci budoucího vývoje.

Zjišťována bude trendová složka vyjadřující dlouhodobou tendenci vývoje nezaměstnanosti, použita bude také regresní analýza a korelace, které budou zkoumat vztah mezi dvěma proměnnými, časem a počtem nezaměstnaných. Hodnocen bude vývoj nezaměstnanosti za posledních 20 let.

Doporučený rozsah práce

30 – 40 stran

Klíčová slova

Česká republika, Evropská unie, míra nezaměstnanosti, Německo, nezaměstnanost, trh práce, zaměstnanost

Doporučené zdroje informací

BUCHTOVÁ, B. *Nezaměstnanost : psychologický, ekonomický a sociální problém*. Praha: Grada, 2002. ISBN 80-247-9006-8.

NOVÁK, Václav, Marek VOKOUN, František STELLNER, Marek VOCHOZKA a Robert ZEMAN. *Trhy práce v České republice po roce 1989: regionální komparace politik zaměstnanosti*. Praha: Setoutbooks.cz, 2016. ISBN 978-80-8627-781-3.

PALÍŠKOVÁ, Marcela. *Trh práce v Evropské unii: historický vývoj, aktuální trendy a perspektivy*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-270-0

SIROVÁTKA, T. – MAREŠ, P. *Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, 2003. ISBN 80-210-3048-8.

TITO, Ludovít, Adriana VASILKOVÁ a Marek LENČ. *Zahraniční politika Spolkovej republiky Nemecko po roku 1990*. Belianum, 2013. ISBN 978-80-557-0688-7.

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Kamila Veselá, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 29. 8. 2022

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 27. 10. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 02. 03. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Nezaměstnanost v České republice a Německu" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne _____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala své vedoucí bakalářské práce Ing. Kamile Veselé, Ph.D., za poskytnuté rady a připomínky při tvorbě této bakalářské práce.

Nezaměstnanost v České republice a Německu

Abstrakt

Tato bakalářská práce se věnuje nezaměstnanosti a její problematikou. Konkrétně se zaměřuje na Českou a Německou spolkovou republiku. Sleduje se zde vývoj a rozdělení nezaměstnanosti v obou zemích. V teoretické části jsou objasněny pojmy týkající se nezaměstnanosti, trhem práce a politiky zaměstnanosti. Praktická část se věnuje problému nezaměstnanosti. Nejprve je sledován vývoj celkové míry nezaměstnanosti v České republice a Německu. Sledování dat bylo provedeno mezi lety 2001 až 2021 pomocí časových řad a počtem nezaměstnaných. Dojde k rozdělení mužů a žen, podle věkových skupin, dle dosaženého vzdělání a dále i podle rozdělení na jednotlivé oblasti v daných zemích. Popsány jsou také některé reformy a kroky vlády, které vedou ke snížení nezaměstnanosti. Práce je rozdělena na dvě části, kde jedna je věnována Německu a druhá Česku. V závěru práce dojde k porovnání obou těchto zemí.

Klíčová slova: Česká republika, Evropská unie, míra nezaměstnanosti, Německo, nezaměstnanost, trh práce, zaměstnanost

Unemployment in the Czech Republic and Germany

Abstract

This bachelor's thesis focuses on unemployment and its issues. Specifically, it focuses on the Czech Republic and the Federal Republic of Germany. It traces the development and distribution of unemployment in both countries. The theoretical part explains the concepts related to unemployment, the labour market and employment policy. The practical part deals with the problem of unemployment. First, the development of the overall unemployment rate in the Czech Republic and Germany is examined. Data tracking was done between 2001 and 2021 using time series and the number of unemployed. There is a breakdown of men and women, by age group, by educational attainment and also by region in the countries. Some of the reforms and steps taken by the government to reduce unemployment are also described. The paper is divided into two parts, one on Germany and the other on the Czech Republic. The thesis concludes with a comparison of the two countries.

Keywords: Czech Republic, European Union, unemployment rate, Germany, unemployment, labour market, employment

Obsah:

1. Úvod	11
2. Cíl práce a metodika	13
2.1. Cíl práce	13
2.2. Metodika	13
3. Teoretická část	14
3.1.1. Nezaměstnanost	14
3.2. Zaměstnaní	16
3.3. Rozdělení obyvatelstva	17
3.4. Měření nezaměstnanosti	17
3.5. Přirozená míra nezaměstnanosti	19
3.6. Phillipsova křivka	20
3.7. Rozdělení nezaměstnanosti	21
3.8. Dobrovolná a nedobrovolná nezaměstnanost	23
3.8.1. Dobrovolná nezaměstnanost	23
3.8.2. Nedobrovolná zaměstnanost	24
3.9. Trh práce	25
3.9.1. Trh práce – rovnováha	26
3.10. Práce	27
3.11. Okunův zákon	27
3.12. Eurostat	28
3.12.1. Úlohy Eurostatu	29
4. Praktická část	30
4.1. Německo	30
4.1.1. Vývoj míry nezaměstnanosti	31
4.1.2. Současná míra nezaměstnanosti	33
4.1.3. Hartzovy reformy	35
4.1.4. Nezaměstnanost v německých regionech	37
4.1.5. Struktura uchazečů o zaměstnání	39
4.1.6. Cizinci na německém trhu práce	41
4.1.7. Podmínky pro práci v Německu	42
4.2. Česká republika	44
4.2.1. Vývoj nezaměstnanosti v historii ČR	45
4.2.2. Míra nezaměstnanosti	46

4.2.3.	Návrhy na boj proti nezaměstnanosti.....	47
4.2.4.	Nezaměstnanost v regionech.....	48
4.2.5.	Struktura uchazečů o zaměstnání.....	50
4.2.6.	Cizinci na českém trhu práce	52
4.3.	ČR a EU (Německo) porovnání	55
5.	Závěr.....	57
6.	Seznam použitých zdrojů:.....	58
7.	Seznam grafů	68

1. Úvod

Nezaměstnanost je téma, které se týká mnoho lidí a je určitě vhodné mu věnovat pozornost. Tento jev je velice aktuální a setkává se s ním plno občanů ve svém každodenním životě. Je to jeden z důležitých makroekonomických problémů, který ovlivňuje celkovou ekonomickou situaci daného státu. Nezaměstnanost je základní složkou ekonomiky, která je klíčová pro správné fungování země. Stát se jí pokouší řešit a pomáhat pomocí nástrojů aktivní a pasivní politiky. Díky těmto opatřením se snaží snížit nezaměstnanost a pomoci lidem bez práce, aby se v co nejkratší době opět vrátili na trh práce.

Téma práce bylo zvoleno na základě aktuální problematiky nezaměstnanosti, s níž se potýkají všechny země světa. Každý stát se snaží míru nezaměstnanosti monitorovat a snižovat. V současnosti se v České republice nezaměstnanost snižuje. Dopady nezaměstnanosti velice ovlivňuje ekonomickou i sociální situaci lidí, kteří se do ní dostali. Má vliv na jejich životní úroveň, ale i jejich postavení ve společnosti. Osoby, kterých se nezaměstnanost týká jsou často vyčleňováni ze společnosti, což může vést k tomu, že mají psychické problémy a snadno už pak sklouznou k nějaké závislosti. To ovlivní nejen jedince, který ztratil zaměstnání ale i jeho okolí.

Bakalářská práce se zabývá posouzením nezaměstnanosti České republiky v porovnání se Spolkovou republikou Německo. Tato země byla zvolena z důvodu, že je sousedící zemí a má s Českou republikou mnoho společného. Lidé žijící v pohraničních oblastech raději dojíždí pracovat do sousedního Německa, kde získají mnohonásobně vyšší mzdu než v ČR. Z toho důvodu je v práci zmíněno i jaké jsou podmínky a požadavky pro práci v Německu.

V teoretické části došlo k definování důležitých pojmů, které se týkají nezaměstnanosti. Například jak se nezaměstnanost rozděluje a měří. Vysvětleno je to i pomocí makroekonomických ukazatelů. Je zde charakterizován trh práce a popsání jaké mohou nastat situace z důvodu nabídky a poptávky na trhu práce.

Praktická část obsahuje data o nezaměstnaných osobách. Jedná se o počty osob bez zaměstnání, v již výše zmíněném období. Zkoumání nezaměstnanosti proběhlo v rámci jednotlivých oblastí v daných zemích, podle vzdělání, genderového rozdělení a obyvatelstva ze zahraničí. Získané informace byly rozděleny na jednotlivé skupiny a následně zpracovány

do grafů, které zobrazují vývoj nezaměstnanosti. Jsou zde popsány a vysvětleny reformy a kroky vlády, které mají za úkol snížení nezaměstnanosti.

Období let mezi 2001 až 2021 bylo zvoleno z důvodu, aby bylo možné lépe vysvětlit a popsat nezaměstnanost v delším časovém úseku a více přiblížit, jak se vyvíjela v prvních dvou dekádách druhého tisíciletí a zároveň i zahrnuje dopady na nezaměstnanost způsobené velkou finanční krizí ale i pandemií COVID-19.

2. Cíl práce a metodika

2.1. Cíl práce

Cílem práce je vyhodnocení nezaměstnanosti v České republice na základě provedené analýzy a její následná komparace s nezaměstnaností v Německu. Dílčím cílem práce bude charakterizovat a porovnat politiku zaměstnanosti mezi oběma zeměmi. Dojde ke komparaci statistických dat trhu práce, vyhodnocení, jakým způsobem k nezaměstnanosti a zaměstnanosti přistupují obě země a jakým způsobem se snaží regulovat trh práce.

2.2. Metodika

Teoretická část práce a pojmy, které jsou v této části zmíněné vycházejí převážně z literární rešerše. Použité informace jsou získány ze studia odborné literatury. Mnoho informací o nezaměstnanosti je získáno z internetových zdrojů a odborných knih zaměřujících se na tuto problematiku. Na konci této práce jsou všechny použité zdroje odcitovány. Mnoho použitých informací je čerpáno především z Německých zdrojů.

V práci budou použita sekundární data z Českého statistického úřadu, Úřadu práce a Ministerstva práce a sociálních věcí k porovnání vývoje nezaměstnanosti s Německem. Vzhled k tématu práce jsou využívány i statistické informace z Eurostatu a Německých informačních zdrojů zaměřujících se na nezaměstnanost. Budou použity ekonomické a statistické metody. Z ekonomického pohledu se jedná především o ukazatel průměrné míry nezaměstnanosti. Vzorec pro výpočet nezaměstnanosti je zmíněn a popsán v teoretické části práce. Z těchto dat vychází další grafické a statistické zpracování ve formě grafů.

Použitá data budou sledována a porovnávána k 31.12.2021. Pomocí získaných dat dojde ke srovnání nezaměstnanosti z hlediska reforem, vzdělání a oblastí v daných zemích. V této části práce jsou popsány absolutní a relativní ukazatele. Analýza časových řád bude sloužit k popisu vývoje sledovaného ukazatele a k porovnání získaných dat. Zjišťována bude trendová složka vyjadřující dlouhodobou tendenci vývoje nezaměstnanosti, použita bude také regresní analýza a korelace, které budou zkoumat vztah mezi dvěma proměnnými, časem a počtem nezaměstnaných. Hodnocen bude vývoj nezaměstnanosti za posledních 20 let.

3. Teoretická část

V této části práce dojde k popsání základních pojmů, které se týkají nezaměstnanosti a její problematiky. Nezaměstnanost je makroekonomický problém, kterým se zabývají ekonomové, ale i veřejnost. Je to jeden hlavních problémů, kterým se zabývá celý svět. Patří k jevům, kterým je věnována zvýšená pozornost. Je to také jedna z hlavních otázek voleb. Tato kapitola se bude věnovat tomu, jak nezaměstnanost vzniká, jak se vyvíjí a popíše její rozdělení.

3.1.1. Nezaměstnanost

Nezaměstnanost je makroekonomickým činitelem, jehož cílem je vysoká úroveň zaměstnanosti. Tento problém se týká stovek tisíc lidí v České republice a milionů lidí žijících v Evropské unii. Otázky spojené se zaměstnaností a nezaměstnaností se stávají problémy v hospodářské politice (Soukup a spol., 2018).

Jedná se o negativní jev, který je jedním z hlavních ekonomických témat. Může se jednat i o přirozený jev, ale jen v případě, že nezaměstnanost nepřekročí určitou mez ve vyspělých zemích. Pokud tuto mez překročí vede to ke zhoršení ekonomické situaci státu, to má vliv na stát ale i na občany. Lidé začnou být nespokojeni, a to má negativní vliv na společnost (Winkler, Wildmannová, 1999 s. 17).

Nezaměstnanost je stav, kdy dochází k nerovnováze na trhu práce. Poptávka po pracovních místech je vyšší než nabídka práce. Nejlepší situace je, když je v rovnováze trh práce, mzdy a ceny. Podle Mezinárodní organizace práce je nezaměstnaným ten kdo (Boleloucký, Buchtová 2012):

- je starší 15 let
- aktivně hledá práci (pomocí úřadu práce nebo agentur zaměřených na pomoc s hledáním práce, nezaměstnaný kontaktuje firmy, kde shání zaměstnance, využívá inzerce nebo zkusí podnikat)
- je schopen nastoupit do práce do 14 dnů

Velkým ekonomickým problémem je to, když nezaměstnaná osoba nemá práci déle než jeden rok, pak je pro ni velice obtížné znovu najít zaměstnání. Takto se označuje dlouhodobá nezaměstnanost. Jinými slovy je více uchazečů o práci, než je volných pracovních míst.

Nezaměstnanost nemůže být nulová. Úroveň nezaměstnanosti se pohybuje mezi 2 % a 5 %. To je způsobeno hledáním lepší pracovní pozice nebo stěhováním. Lidé opouští a vstupují do trhu práce. Tomuto stavu se říká frikční nezaměstnanost (Brožová, 2019, s. 296).

Pro měření nezaměstnanosti je důležitá skupina obyvatelstva, která je ochotna pracovat. Neřadí se mezi ně osoby dobrovolně nezaměstnané například senioři, živnostníci, rodiče na rodičovské dovolené a osoby, které nepracují a práci ani nehledají (Hedija, Musil, 2009, s. 303).

Nalézt zaměstnání je těžší pro rizikové skupiny, kterými jsou mladiství a absolventi škol bez praxe v daném oboru, mladé ženy, u kterých je možnost těhotenství, lidé předdůchodového věku, handicapované osoby. Obtížnější je to pro lidi s nižším vzděláním nebo s malou kvalifikací. Zaměstnavatelé se mohou rozhodovat i podle jiných faktorů, například pokud má na výběr mezi kuřákem a nekuřákem, tak si raději zvolí nekuřáka, protože je dost pravděpodobné, že kuřák si bude častěji dělat v práci přestávky, aby si mohl jít zakouřit. Nekuřící zaměstnanec si tyto přestávky dělat nemusí, a tak toho více odpracuje za svou pracovní dobu (Winkler, Wildmannová, 1999, s. 6).

Mezi příčiny trvalé nezaměstnanosti patří jevy způsobující strukturální nerovnováhu a snižující pružnost trhu práce bez ohledu na fázi ekonomického cyklu. Jedním z problémů je malá motivovanost zaměstnanců v podobě nízké mzdy v poměru se sociálními dávkami (Sirovátka, 2013, str. 95).

Důvodem může být i uzákoněná minimální mzda. Stát stanoví určitou nejnižší částku, kterou mohou pracující dostat za svoji práci. Mnoho podniku vyplácí svým zaměstnancům minimální mzdu zejména na podřadných pozicích. To vede lidi k tomu opustit toto zaměstnání.

V moderní době má velký vliv na nezaměstnanost rozvoj nových strojů, kteří se snaží nahrazovat lidskou práci. Roboti, automaty nebo počítačové aplikace jsou umísťovány na stejnorodé pozice nebo do technických závodů. Poptávka po lidské práci se snižuje, kvůli moderním technologiím a strojové výrobě. Stroje nahradí zaměstnance a ti se ocitnou bez práce. Předpovídá se, že do roku 2030 zanikne třetina pracovních míst, které nahradí stroje. V běžném životě se s tímto jevem setkáváme například v obchodech, kde pokladní nahradily automatické pokladny (Cechl, 2022).

Dopad na to má i mzdová rigidita, která neumožňuje pružnost cen a mezd. Ceny rostou pouze nahoru a mzdy klesají pouze výjimečně. V nedokonalé konkurenci zabraňují firmám pružně měnit ceny za své náklady (Boleloucký, Buchtová, 2012).

Jednou z velkých příčin je hospodářská krize. Vznikla již v roce 2007 kvůli americké hypoteční krizi. Ta je ovlivněna vysokou nezaměstnaností nebo úbytkem pracovních míst. Krize neboli dno je jednou z částí hospodářského cyklu, která následuje po depresi. Označuje nejnižší bod ekonomiky zvaný bod zvratu, po kterém následuje oživení. Hospodářská aktivita a reálný produkt poklesnou na svou nejnižší úroveň. Ekonomika je pod hranicí svých produkčních možností, ceny jsou stlačeny na minimum. Zisky firem jsou velmi nízké nebo dokonce záporné. Očekávání ohledně budoucího ekonomického vývoje jsou pesimistická a firmy nejsou schopny přijímat rizika spojená s realizací nových investičních projektů (Buchtová a kol., 2002) (Krebs a kol., 2005).

3.2. Zaměstnaní

Práce je úzce spojena s lidským životem. V mnoho lidech je usazena potřeba pracovat, být společensky aktivní nebo se pouze jen seberealizovat. Je to i jedna z podmínek pro spokojený život, kvůli tomu, že dá pocit sebeúcty a materiálního zajištění. Zaměstnání je pro většinu občanů velmi důležitá činnost, které věnují plno energie. Nemusí se ale jednat pouze o placenou práci. Dochází k uspokojování potřeb jedince. Díky práci není jedinec izolovaný, je ve společnosti, kde získá plno nových kontaktů nebo i naváže nová přátelství. Následně se může s těmito lidmi porovnávat a hodnotit svou práci. Většina lidí bere zaměstnání jako samozřejmost, toto se ale změní, když o ni přijdou a najednou zjistí její skutečnou hodnotu. To může mít negativní následky na jedince (Buchtová a kol., 2002, s. 75-76).

Jsou to osoby starší 15 let, které mají jakoukoliv placenou práci. Mezi zaměstnané lidi patří i ti, kteří momentálně nepracují z důvodu nemoci nebo mateřské dovolené (Winkler, Wildmannová, 1999, s. 143).

Zaměstnané jsou osoby starší 15 let, které bydlí ve sledovaném území a za týden odpracovali minimálně 1 hodinu za mzdu, plat nebo jinou odměnu. Hlavním kritériem, aby se osoba stala zaměstnanou je vyvinutí jakékoliv odměňované aktivity.

Mezi zaměstnané jsou zařazovány (Brčák a spol., 2022, s. 80-81):

- osoby, které pracují ve vlastní nebo rodinné firmě
- profesionální příslušníci armády
- osoby ve výkonu základní vojenské a civilní služby
- osoby na mateřské dovolené, které předtím pracovali

3.3. Rozdělení obyvatelstva

Mezi jedny z nejdůležitějších rozdělení obyvatelstva na základě ekonomických znaků patří rozdělení podle ekonomické aktivity obyvatelstva na ekonomicky aktivní a neaktivní.

Ekonomicky aktivní

Pracovní síla, která se dále rozděluje na zaměstnané a nezaměstnané:

- zaměstnaní – osoby, které mají placené zaměstnání nebo podnikání včetně osob ve stavu nemocných a na mateřské dovolené
- nezaměstnaní – osoby, které nemají zaměstnání nebo nepodnikají, ale aktivně hledají práci a jsou ochotni během krátké doby nastoupit do zaměstnání

Ekonomicky neaktivní

Zahrnují se sem osoby, které nevyhovují parametrům zařazení mezi pracovní sílu a mohou mít různé objektivní nebo subjektivní důvody (Pavelka, 2007, s.116, Holman,2011):

- objektivní důvody – děti, studenti, osoby na mateřské, důchodci
- subjektivní důvody – nemají potřebu pracovat

3.4. Měření nezaměstnanosti

Nezaměstnanost s v České republice měří různými způsoby. Nejzákladnějšími jsou Český statistický úřad a Ministerstvo práce a sociálních věcí. Obecná míra nezaměstnanosti se udává v procentech Míra nezaměstnanosti vychází z výběrového šetření pracovních sil a zkoumá se pomocí určitého vzorku lidí ze společnosti. Využívá se také údajů z úřadu práce. (peníze.cz).

Pro výpočet se používá vzorec (Brčák a kol, 2022, s. 59):

$$u = \frac{U}{U + E} * 100$$

u = míra nezaměstnanosti

U = počet nezaměstnaných osob

E = počet zaměstnaných osob

Do roku 2012 byl používán stejný vzorec, do kterého byla použita jiná data. Ministerstvo práce a sociálních věcí a Český statistický úřad používal každý jiné zdroje. Od roku 2013 se dohodla stejná metodika výpočtu. Je to podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva všech dosažitelných uchazečů.

Dalšími metodami měření nezaměstnanosti se zjišťují další specifické údaje, kterými ji můžeme měřit například podle věku. V České republice poskytují tyto údaje každý měsíc úřady práce. Počítá se ročně, ale i měsíčně nebo čtvrtletně. Na úřadu práce ale nemusí být nahlášeni všichni nezaměstnaní, a tak nejsou údaje úplně přesné. Jednou za čtvrtroky provádí Český statistický úřad šetření, díky kterému zjišťuje údaje o nezaměstnanosti u obyvatelstva (Liška, 2004 s. 426).

Výběrové šetření pracovních sil se provádí na náhodném vzorku domácností a zjišťuje se ekonomická situace obyvatelstva na daném území. Rozsah šetření odpovídá Mezinárodní organizaci práce a Eurostatem. Výsledky výběrového šetření pracovních sil jsou publikovány podle bydliště respondentů (Český statistický úřad; 2022).

Výběrovým šetřením pracovních sil se zjišťuje (Český statistický úřad; 2022):

- míra dlouhodobé nezaměstnanosti
- registrovaná míra nezaměstnanosti
- specifická míra nezaměstnanosti
- míra ekonomické aktivity
- míra zaměstnanosti

3.5. Přirozená míra nezaměstnanosti

Úroveň nezaměstnanosti, při které je trh práce a statků v rovnováze. Skutečný produkt je na úrovni potencionálního, skutečná a očekávaná míra inflace je stejná, ekonomika je v dlouhodobé rovnováze. Přirozená míra odpovídá míře dlouhodobé rovnovážné nezaměstnanosti. Plnou zaměstnaností označujeme stav, kdy všichni, kteří chtějí za danou sazbu pracovat jsou zaměstnaní (Ekonomický slovník).

Přirozená míra se liší podle zemí a mění se s časem (Chvátalová).

Míra nezaměstnanosti se rozděluje na (Holý, 2021):

- míra zaměstnanosti – podíl zaměstnaných v populaci
- obecná míra nezaměstnanosti – podíl nezaměstnaných k ekonomicky aktivním (součet zaměstnaných a nezaměstnaných)
- míra ekonomické aktivity – podíl ekonomicky aktivních v populaci

Je ale i několik opatření, která jsou důležitá ke snížení přirozené míry nezaměstnanosti (Winkler, Wildmannová; 1999, s. 19):

- zvyšování informovanosti o volných pracovních místech
- vytvoření pracovních příležitostí, které jsou určeny pro skupiny obyvatel s vysokou nezaměstnaností
- vláda přijde s novým návrhem programu zaměstnanosti nebo program vytvořené k rekvalifikaci
- vytvoření přetlakové ekonomiky pro lidi s nízkou kvalifikací, aby měli možnost začlenit se mezi ekonomicky aktivní obyvatelstvo

Míra nezaměstnanosti se může také rozdělovat na obecnou, dlouhodobou a registrovanou:

Obecná míra nezaměstnanosti

Obecná míra nezaměstnanosti se získává z výběrového šetření pracovních sil (VŠPS). Potřebnou metodiku k výpočtu nezaměstnanosti používá Český statistický úřad na základě Mezinárodní organizace práce (ILO).

Pro výpočty podle Mezinárodní organizace práce se bere v potaz tzv. referenční týden. To znamená, že se práce musí být splněna v rámci alespoň jedné hodiny. Je jedno jakým způsobem byla práce odvedena, zda byla trvalá, dočasná či sezonní. Do této skupiny lze zařadit i studenty a osoby v domácnosti nebo osoby starší 15 let, které měli placené zaměstnání v rámci referenčního týdne.

Podíl počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle představují odhady z výběrového šetření. Do šetření jsou zahrnovány všechny osoby, které žijí ve vlastním bydlení. Osoby, které žijí dlouhodobě v hromadných ubytovacích zařízeních se do šetření nepočítají. Týká se to zejména zahraničních pracovníků, a proto údaje o jejich nezaměstnanosti jsou jen v omezeném množství (Brčák a kol., 2022, s.80).

Míra dlouhodobé nezaměstnanosti

Do roku 2005 byli předmětem šetření jsou nezaměstnané osoby, které si hledali zaměstnání déle než 1 rok. Podle Eurostatu je od roku 2006 tato míra měřena u doby hledání nového zaměstnání od ukončení posledního zaměstnání (Brčák a kol., 2022, s.81).

Míra registrované nezaměstnanosti

Počet registrovaných uchazečů o práci na úřadech práce k poslednímu dni za určité sledované období. Zdrojem těchto informací je Ministerstvo práce a sociálních věcí. Registrovaná nezaměstnanost se vypočítá podílem neumístěných uchazečů o zaměstnání a pracovní silou. Pracovní sílu mohou tvořit (Brčák a kol., 2022, s.80):

- pracovníci ve všech sektorech národního hospodářství, kteří mají jenom jedno hlavní zaměstnání, zahrnují se sem i ženy na mateřské dovolené
- počet zaměstnaných z výběrového šetření pracovních sil a neumístění uchazeči o zaměstnání, kteří jsou registrováni na úřadech práce

3.6. Phillipsova křivka

Nástroj, který slouží k znázornění inverzního vztahu mezi mírou nezaměstnanosti a mzdovou inflací. Platí pouze v krátkém období, ale jen v případě, že poroste inflace. To sníží nezaměstnanost, změní se vztah mezi mírou nezaměstnanosti a nominální mzdou.

Zjednodušeně poroste-li inflace, sníží se nezaměstnanost (Samuelson, Nordhaus, 2007, s. 678).

Phillipsova křivka se rozděluje na tři druhy:

Původní mzdová Phillipsova křivka

Vztah mezi inflací a nezaměstnaností v krátkém období. Čím je vyšší míra nezaměstnanosti, tím je vyšší míra růstu mezd. Křivka má negativní sklon. Svislá osa značí inflaci a vodorovná míru nezaměstnanosti. Phillipsova křivka protíná míru nezaměstnanosti v bodě, kde je inflace nulová. (Jurečka, 2017).

Modifikovaná Phillipsova křivka

Označována také jako cenová. Vyjadřuje vztah mezi mírou růstu cenové hladiny a mírou nezaměstnanosti. To znamená nižší nezaměstnanost, která je možná jen za zvýšení inflace. Firmy zvyšují ceny, pokud rostou náklady na mzdy a tento růst mezd se projeví jako cenová inflace (Jurečka, 2017, s. 172).

Rozšířená Phillipsova křivka

Křivka je doplněná o míru inflace. Vertikální funkce, která je určena pro dlouhé období, ale musí se počítat i s tím, že substituce mezi mírou inflací a nezaměstnaností nemusí platit. Pokud dojde k porušení tohoto vztahu mezi mírou inflace a mírou nezaměstnanosti musí se přizpůsobit mzdové požadavky očekávané cenové hladině. U přirozené míry nezaměstnanosti nedochází ke zrychlení růstu inflace (Samuelson a Nordhaus, 2007, s. 679).

3.7. Rozdělení nezaměstnanosti

Existuje mnoho typů nezaměstnanosti. Podle příčiny se nezaměstnanost dělí na frikční, cyklickou, strukturální a sezonní.

Frikční nezaměstnanost

Typ dobrovolné a dočasné nezaměstnanosti, kdy dochází k časové prodlevě mezi výpovědí a nalezením nového pracovního místa. Je úzce spjatá s fluktuací pracovní síly a pracovními pozicemi. Je to důsledek nedokonalé informovanosti o pracovních příležitostech a pracovních silách. Lidé mění svá zaměstnání z důvodu lepšího uplatnění, stěhování nebo chtějí pracovat po dobu studia či rodičovské dovolené. Nezaměstnaní hledají

pracovní pozici, která by jim více vyhovovala nebo odpovídala kvalitám či schopnostem zaměstnance více než předchozí zaměstnání. Frikční nezaměstnanost je přínosem pro naši ekonomiku (Hedija, Musil, 2009, s. 144).

Sezonní nezaměstnanost

Občas se započítává do frikční nezaměstnanosti. Pohybuje se okolo 1 až 2 % míry nezaměstnanosti. Poptávka po pracovnících je jen v určitém období v roce (např. v zemědělství). Na tuto práci jsou nejčastěji obsazováni brigádníci. Sezonní nezaměstnanost může být také zařazena do strukturální nezaměstnanosti, protože to je typ nezaměstnanosti, který je spojen s určitými druhy práce (stavební práce) (Winkler, Wildmannová, 1999, s. 14).

Cyklická nezaměstnanost

Cyklická nezaměstnanost souvisí s ekonomickým cyklem. Nastává tehdy když dojde k recesi v důsledku hospodářských cyklů. Nastoupí-li recese, začne klesat počet pracovních míst a vzroste nezaměstnanost. Celková poptávka po práci je nízká. Tento jev zasáhne většinu odvětví v ekonomice. Dochází k propouštění zaměstnanců, kteří mají ale problém z důvodu malého počtu pracovních míst nalézt novou práci. To má dopad na růst nezaměstnanosti. Řešením této situace je až nový hospodářský cyklus ve fázi růstu, kdy se zvyšuje počet pracovních příležitostí a nezaměstnanost klesá. Vzniká v důsledku nedostatečné agregátní poptávky (Winkler, Wildmannová, 1999, s. 14).

Strukturální nezaměstnanost

Ve strukturální nezaměstnanosti dochází k tomu, že některá ekonomická odvětví zanikají ale postupem času vznikají nějaká nová. Na trhu práce dochází k poptávce po jedné profesi, zatímco poptávka po jiné profesi klesá. Nabídka se ani jedné možnosti nepřizpůsobuje dostatečně rychle. To vyvolá nerovnováhu u jednotlivých povolání nebo oblastí. Některé oblastí se rozvíjejí, zatímco jiné upadají (např: těžební oblasti – pracovní jsou školeni pouze na důlní činnosti, tyto činnosti jsou ale v jiných povoláních zcela nepoužitelné). Řešením této situace by bylo, kdyby se mzdy přizpůsobovali měnícím vztahům mezi nabídkou a poptávkou. To by způsobilo, že v odvětvích, kde je pracovních sil přebytek by byly mzdy nižší, a naopak kde je pracovníků nedostatek by mzdy byly vyšší. Znamenalo by to, že by lidé šli raději pracovat do odvětví, kde získají vyšší mzdu a tím by se vyrovnal přebytek a nedostatek pracovních sil v různých odvětvích. Mzdy ale reagují

velmi pomalu na ekonomické výkyvy a trvá i několik let, než se přizpůsobí přebytku nebo nedostatku zaměstnanců. Vlivem technického pokroku je tato nezaměstnanost jevem adaptivní ekonomiky. Tato nezaměstnanost je přirozenou součástí ekonomického vývoje (Winkler, Wildmannová, 1999, s. 14).

Skrytá nezaměstnanost

Osoby, které ztratily naději na možnost získat práci tak už se ani o zaměstnání neucházejí. Nejsou zahrnuty do statistiky nezaměstnanosti. Jako příklad této nezaměstnanosti jsou lidé žijící v přelidněných rozvojových zemích, kde je nedostatek pracovních míst (Rusmichová, 2002).

3.8. Dobrovolná a nedobrovolná nezaměstnanost

Existují ještě dva druhy nezaměstnanosti, které se rozdělují podle zcela jiného hlediska, a to na dobrovolnou a nedobrovolnou nezaměstnanost.

3.8.1. Dobrovolná nezaměstnanost

Druh nezaměstnanosti, který je velmi podobný frikční nezaměstnanosti. Trh práce je v rovnováze, pokud se při daných mzdách rovná počet nabízené práci té, která je poptávaná. Pak je trh vyčištěn. Vyčištění trhu je závislé na pružnosti mezd, které se pohybují nahoru a dolů tak dlouho dokud daný trh úplně nevyčistí. Ekonomika vykazuje určitou míru nezaměstnanosti ale ani to jí nebrání v tom, aby se pohybovala na vrcholu své produktivity.

Lidé jsou dobrovolně nezaměstnaní. Lidé mají pracovní sílu, ale nechtějí ji vynakládat (zdělali peníze, vydělali dostatek peněz, preferují rodinu, nechtějí pracovat). Tito osoby raději dávají přednost svému volnému času či různým jiným činnostem před prací. Nebo pracovat chce ale za vyšší mzdu, než která je nabízena na trhu práce. Demokratické zřízení toto umožňuje, ale stát dopady neřeší (Holman, 2011, s. 285-286).

Délka trvání dobrovolné nezaměstnanosti závisí na výši a délce podpory. Pokud člověk dostává nízkou podporu v nezaměstnanosti je nucen najít si v co nejkratší době novou práci, ale pokud by dostával vysokou podporu tak nebude mít důvod spíchat s hledáním nového zaměstnání (Holman, 2011, s. 287).

3.8.2. Nedobrovolná zaměstnanost

Lidé hledají práci ale neúspěšně. Na trhu práce neexistují volná pracovní místa. Poptávka převyšuje nabídku. Problémy zde může způsobit odbory a povinná minimální mzda. Odbory se brání snížení mezd a pro zaměstnance požaduje neustálé zvyšování mezd. Další příčinou může být i uzákoněná minimální mzda (Paulík, 2007).

Lidé chtějí pracovat, ale odpovídající práci nemohou najít, stát ji sleduje a pomáhá řešit:

1) aktivní politikou zaměstnanosti – preventivní opatření, kterými se stát snaží předcházet nezaměstnanosti (Winkler, Wildmannová, 1998):

- podpora nových pracovních míst
- rekvalifikace
- celoživotní vzdělávání
- daňové úlevy pro studující a postižené
- daňové úlevy pro zaměstnavatele vytvářející pracovní místa pro lidi s postižením
- finanční příspěvky pro zaměstnavatele vytvářející pracovní místa pro absolventy nebo lidi s postižením

2) pasivní politikou nezaměstnanosti – stát poskytuje nezbytné finanční prostředky pro překonání ztráty zaměstnání (Winkler, Wildmannová, 1998):

- odstupné
- podpory v nezaměstnanosti
- výplaty zaměstnancům za insolventní zaměstnavatele

Z časového hlediska se dá nezaměstnanost rozdělit na (Krebs a kol., 2005):

- krátkodobou (do 3 měsíců),
- střednědobou (do 12 měsíců),
- dlouhodobou (nad 12 měsíců).

3.9. Trh práce

Pracovní trh je součástí ekonomiky každého státu. Popisuje vztah mezi konkurencí nabídky a poptávky. Každý trh má své jiné a specifické vlastnosti. Trh práce představuje prostředí, kde se obchoduje s prací. Hlavní tržní nabídkou je poptávka po práci. (Brožová, 2003, s. 13)

Je založen na principu toho, kdo svou práci nabízí a toho, kdo je ochotný mu za práci zaplatit. Nabízející chce svou práci prodat za co nejvyšší mzdu a kupující chce naopak nejnižší cenu a aby odvedená práce byla kvalitní. Nabízející a kupující se svobodně rozhodují, zda do pracovního vztahu společně vstoupí a jestli kupující zaplatí za vykonanou práci (Kuchař, 2007).

Pracovní síla je základním výrobním faktorem a současně zbožím, které domácnosti nabízejí na trhu práce a firmy jej poptávají.

Poptávka po práci a nabídka práce se střetávají na trhu práce, kde mohou nastat tři situace (Brožová, 2003):

- Nabídka = poptávka
Je to situace, kdy každý, kdo hledá práci, zaměstnání najde za mzdu, která mu vyhovuje
- Nabídka je menší než poptávka
Nedostatek pracovních sil, které mohou vyřešit zvyšování produktivity práce (nové technologie, robotizace, efektivnější organizace práce) nebo využitím pracovní síly ze zahraničí
- Nabídka je větší než poptávka
Lidé práci nemohou najít i když chtějí pracovat, protože volných míst je méně, než zájemců o práci vzniká nezaměstnanost.

Na trhu práce najdeme ale i konkurenci. Kdy se například zaměstnavatelé předhánají, kdo z nich přivede do svého podniku více nezaměstnaných. Vliv na to může mít mzda a různé další pracovní podmínky. Stát se trh práce snaží regulovat. Usměrnjuje ho pomocí určené pracovní doby, minimální mzdy, podmínky pro odchod do penze nebo délkou školní docházky. V roce 1950 došlo k rozdělení pracovních trhů (Mareš, 2002, s. 54):

- dokonalý trh práce – mzda je určena poměrem mezi nabídkou a poptávkou

- institucionální trh práce – zasahují sociální instituce
- neoklasický trh práce – jsou zde různá omezení
- přirozený trh práce – lidé kteří nemají dostatek zkušeností a dovedností
- řízený trh práce – řízen státem

3.9.1. Trh práce – rovnováha

Trh práce je v rovnováze, když nedochází k nezaměstnanosti. To znamená že není přebytek ani nadbytek pracovních sil. Vznikne bod E, který představuje rovnováhu mezi nabídkou a poptávkou po práci. To způsobí, že je stanovena rovnovážná mzda. Pracovní síla je nabízena přesně pro takový počet lidí, který poptávají zaměstnavatelé (Holman, 2011, s. 271).

Na trhu práce ale může dojít i k nerovnováze ze dvou důvodů (Kozubová, 2014):

- nedostatek práce – je vyšší poptávka než nabídka po zaměstnání, mzdy se budou zvyšovat
- přebytek práce – dochází k nezaměstnanosti. Nabídka po práci je vyšší než poptávka. Mzdy budou klesat, ale nemohou být nižší, než je určená minimální mzda.

Trh práce se může rozdělit na primární a sekundární.

1) Primární trh práce

Objevují se zde lepší a výhodnější pracovní nabídky. Práce je dobře finančně ohodnocená a postupem času dochází k růstu mzdy. Zaměstnání nabízí lepší pracovní podmínky a možnosti kariérního růstu, je pro zaměstnance lehčí si například zvýšit kvalifikaci. Nedochází zde k velkému propouštění, ale pokud dojde ke ztrátě zaměstnání je pro zaměstnance snazší nalézt novou práci (Mareš, 2002, s. 55).

2) Sekundární trh práce

Je to opak primárního trhu práce. Pracovní místa s nižší prestiží. Často podřadné práce a nižší finanční ohodnocení, za které většina nezaměstnaných pracovat nechce. Trh práce není moc stabilní. Dochází zde k velké fluktuaci zaměstnanců a tím je snadné získat na tomto trhu nové zaměstnání. Lidé se často stávají nezaměstnanými. Omezená možnost na zvýšení kvalifikace, která brání přestoupit na primární trh. Nejčastěji v tomto trh práce

najdeme ženy, mladé a staré lidi, nevzdělané jedince nebo tělesně handicapované (Mareš, 2002, s. 58-60).

3.10. Práce

Cílevědomá lidská činnost sloužící k uspokojení lidských potřeb, vytváření statků a služeb. V ekonomie se vedle půdy a kapitálu řadí mezi výrobní faktory. Práce je již od nepaměti spjatá s lidským životem. Byla důležitá pro získání obživy a jako náplň běžných dní.

Práce je pro člověka důležitá z důvodu (Buchtová a kol., 2013):

- bohatství – získané peníze nebo mzda za odvedenou práci,
- osobní rozvoj – získávání zkušeností a dovedností,
- společenský a sociální kontakt – navazování společenských a přátelských vztahů, při různých společných pracovních aktivitách
- uspořádání času – náplň běžného dne
- identita – přináší vlastní osobní identitu a sebeúctu

Práce může být (Petrousek a kol., 1998):

- fyzická nebo duševní
- placená nebo neplacená
- závislá nebo samostatná
- dobrovolná nebo nucená

3.11. Okunův zákon

Okunův zákon je vztah mezi cyklickou nezaměstnaností a produkční mezerou. Podle amerického ekonoma Arthura Okuna, dle kterého je tento zákon pojmenován se jedná v ekonomii o označení pro vypořádanou korelaci. Popisuje vztah mezi mírou nezaměstnanosti a tempem ekonomického růstu. Pokles reálného produktu o 2 až 3 % pod úroveň potenciálního produktu je spojen se zvýšením míry nezaměstnanosti o 1 %. Když je ekonomika kladná vzniká recesní mezera, naopak když je záporná vzniká expanzivní mezera. Žádná mezera neexistuje, pokud je nezaměstnanost nulová. Okunův zákon uvádí,

že klesne-li reálně produkt HDP od potenciálního HDP zvýší se míra nezaměstnanosti o poloviční hodnotu. Pokud reálný a potenciální HDP rostou stejným tempem zaměstnanost se nemění (Frank, Bernanke, 2003, Samulson, Nordhaus, 2007).

Matematicky do vzorce lze zapsat Okunův zákon jako:

$$\frac{Y' - Y}{Y'} = c (u - u')$$

Y' = potenciální produkt

Y = skutečný produkt

u' = přirozená míra nezaměstnanosti

u = skutečná míra nezaměstnanosti

c = koeficient lineární závislosti

Koeficient lineární závislosti se uvádí v rozmezí 2-3 %. V reálu to znamená, že na růstu míry nezaměstnanosti připadá pokles HDP o 2 až 3 %.

3.12. Eurostat

Eurostat slouží jako statický úřad pro Evropskou unii. Je to součást Evropské komise, která se pohybuje na úrovni generálního ředitelství. Jako generální ředitelství Evropské komise je spravován vybraným evropským komisařem. Jeho úkolem je předkládání vysoce kvalitních statistických dat pro celou EU a také porovnávat zkoumané regiony a členské státy. Tato spolupráce je známá jako Evropský statistický systém. Data získaná Eurostatem využívají Evropské centrální banky a další unijní instituce. Dříve byl známý pod názvem Statistický úřad Evropských společenství. Vznikl v roce 1953 a sídlí v Lucemburku. Hlavním komisařem je Paolo Gentiloni a generální ředitelkou Mariana Kotzeva. Eurostat zaměstnává přes 800 lidí a je rozdělen na 7 ředitelství, která zodpovídají za jednotlivé oblasti. Jednotlivými oblastmi jeho aktivit jsou (Eurostat – Evropská komise):

- zdroje
- metodologie, Šíření, Spolupráce v Evropském statistickém systému

- makroekonomiky statistiky
- statistiky vládních financí a kvality
- odvětvové a regionální statistiky
- sociální statistiky
- statistiky podnikání a obchodu

3.12.1. Úlohy Eurostatu

Jeho činnost monitoruje Evropský parlament a Rada č. 223/2009 o evropské statistice a Komise o Eurostatu. V Kodexu evropské statistiky jsou uvedena pravidla a zásady, které musí být dodrženy při tvorbě evropské statistiky. Řídí a koordinuje statistické činnosti orgánů a institucí Evropské unie (Eurostat, 2021).

Každých 5 let vydává strategický plán na následující období a plán řízení s předpokládanými výstupy a aktivitami. Jsou zde uvedeny harmonizované definice, klasifikace a metody k výpočtu oficiálních evropských statistik (Evropská komise).

Eurostat získává data z České republiky z Českého statistického úřadu. Z ostatních zemí tyto informace získává od vnitrostátních statistických orgánů a harmonizovaných norem. Tyto získaná data převede do podoby, aby se dala porovnávat s ostatními údaji z jiných zemí. Získané informace dále zpracovává a vyhodnocuje. Nakonec data zveřejní na svých internetových stránkách a jiných dostupných platformách pro veřejnost a pro další orgány s rozhodovací pravomocí (EUR-Lex).

4. Praktická část

Praktická část práce obsahuje popsání nezaměstnanosti v Německu a následnou komparaci s Českou republikou. Teoretické pojmy, které byly vysvětleny v předchozí kapitole budou nyní použity v praxi a budou se zaměřovat a charakterizovat dané země. Na závěr dojde k srovnání obou vybraných zemí.

4.1. Německo

Německo, celým svým názvem Spolkovou republiku Německo najdeme na středu východní strany Evropy. Je to 7. největší stát Evropy s rozlohou téměř 357 tis. km². Stát je rozdělen na 16 spolkových zemí. V roce 2021 žilo v Německu 83,13 milionů obyvatel. (The World Bank; 2022). Podle Ministerstva zahraničních věcí tento údaj z něj dělá nejlidnatější stát Evropské unie.

Česká republika a Německo jsou sousedící země, které mimo jiné mají toho hodně společného. Obě země jsou členy Evropské unie. Německo je členskou zemí EU od 1. ledna 1958. Dále je také členem OSN, NATO, WTO a dalších organizací. V čele vlády stojí kancléř a je to federativní parlamentně – demokratická republika.

Německá ekonomika je jedna z největších ekonomik v západní Evropě. V rámci světové ekonomiky je čtvrtou největší. Pro Českou republiku je velice důležitá, jelikož je na ni úzce vázaná. Při jakékoliv změně v německé ekonomice ucítíme důsledky i ČR. Mezi nejdůležitější ekonomická odvětví hospodářství patří průmysl, veřejná správa, obrana, vzdělání, zdravotní a sociální péče, velkoobchod a maloobchod, doprava, ubytování, stravování a pohostinství. Německý vývoz do ostatních zemí EU činí 53 % (Evropská Unie; 2022).

Nejvíce německých obyvatel pracuje ve službách ať už v pojišťovnictví, bankovníctví, telekomunikaci či obchodě. Mezi další oblasti, které zaměstnávají velké množství lidí patří výrobní sféra. Jedná se o automobilový průmysl, strojírenství a elektroniku, energetiku, chemický průmysl nebo hutnictví. Mezi největší německé firmy, které zaměstnávají nejvíce občanů patří: Volkswagen Group, DaimlerBenz Group, Audi, Siemens Group, BASF SE, Allianz, Bayer AG, Deutsche Bank, Deutsche Telekom, RWE Group, SAP SE nebo Adidas AG (Záruba; 2019).

Vývoj nezaměstnanosti a celková ekonomická situace je nejvíce ovlivněna sjednocením Spolkové republiky Německo a Německé demokratické republiky. Německo bylo sjednoceno 3. října 1990 po padesátiletém rozdělení, ke kterému došlo v roce 1949. Hlavní německé město Berlín, které bylo dříve rozděleno Berlínskou zdí leží mezi oběma rozdělenými zeměmi, aby bylo v Západním, ale i ve Východním Německu (Parker, 1999, s. 138).

Nezaměstnanost v Německu se stejně jako u ostatních členských zemí EU zjišťuje podle specifikací Eurostatu. Výpočty pomocí eurostatu vychází z používané definice nezaměstnanosti Mezinárodní organizace práce (ILO).

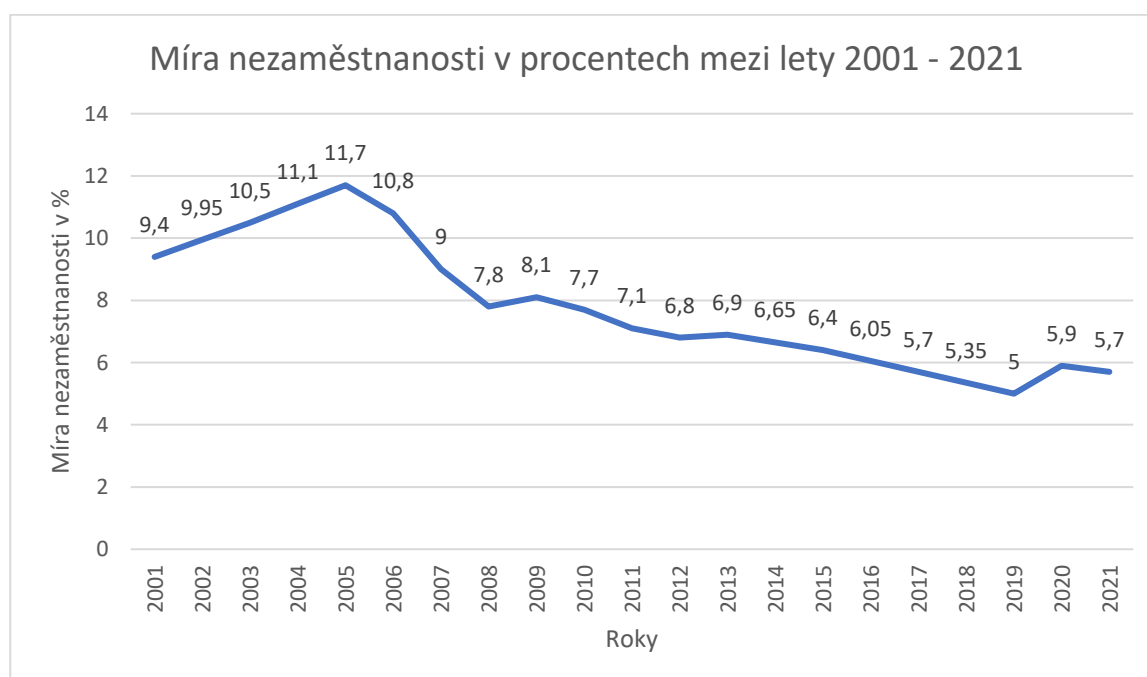
4.1.1. Vývoj míry nezaměstnanosti

Od počátku 80. let až do roku 2005 počet nezaměstnaných rostl. Od roku 2011 se počet nezaměstnaných pohybuje pod třemi miliony. O období mezi lety 2013–2016 nezaměstnanost klesala. Tento klesající vývoj zastavila až pandemie. Počet nezaměstnaných vzrostl z 2,3 na 2,7 milionu. Menší pokles nastal až v roce 2021, kdy číslo kleslo na 2,6 milionu.

Během let 1991 a 2004 se každým rokem zvyšoval počet nezaměstnaných i míra nezaměstnanosti. V tomto období rostla nezaměstnanost i v západním Německu z 1,6 na 2,8 milionů. Míra nezaměstnanosti činila 9,4 %. Mezitím ve východní části rostla míra i počet nezaměstnanosti ustáleně. Počet se zvýšil z 1 milionu na 1,6 milionu nezaměstnaných a míra se téměř zdvojnásobila z 10,2 na 20,1 %. K největšímu nárůstu nezaměstnanosti došlo v Německu v roce 2005 z důvodu sloučení nezaměstnaností se sociální pomocí, které vedli od skryté rezervy k registrované nezaměstnanosti nebo k dodatečné nabídce práce. Tato situace je nazvána jako Hartz IV dle propočtů Federálního úřadu práce (BA). Počet nezaměstnaných oproti minulému roku se zvýšil o 10,9 % na 4,86 milionu. Díky skvělé ekonomické situaci ke konci roku 2005 došlo ke zlepšení stavu na trhu práce. V roce 2006 výrazně klesla nezaměstnanost v důsledku zvyšující se poptávky po práci a poklesu nabídky práce. Bylo průměrně registrováno 4,49 milionu lidí bez práce. Na konci roku 2006 byl rozdíl registrované nezaměstnanosti oproti minulému roku o 600 tisíc. Do roku 2007 se počet nezaměstnaných snížil na 3,76 milionu. Tento údaj znamenal největší meziroční pokles nezaměstnanosti od roku 1950. V roce 2008 počet nezaměstnaných opět klesl, tentokrát

o půl milionu. Průměrná míra nezaměstnanosti v tomto roce činila 7,8 %. V západním Německu finanční a ekonomická krize během let 2008 a 2009 vedla k nárůstu nezaměstnaných o 175 tisíc. Příčinou byla americká hypoteční krize, která vedla ke krachu několika světových bank. Mimo této krize se od roku 2005 do roku 2019 nezaměstnanost jak ve východním, tak i západním Německu snižovala. V západním Německu byla nezaměstnanost 1 723 000 a ve východním 544 tisíc lidí. V celém Německu mezi lety 2011 a 2019 nepřekročila hranici 3 milionů. Na západní straně dosáhla míra nezaměstnanosti v roce 2019 4,7 %. Tato hodnota byla nejnižší od roku 1980. Ve východním Německu klesala 14 let v řadě a v roce 2019 činila 6,4 %, tato hodnota byla pro východ nejnižší od dob znovusjednocení Německa. V celém Německu činila míra 5 %. Tento pozitivní vývoj v roce 2020 zastavila až koronavirová pandemie. Počet nezaměstnaných vzrostl z 2,27 na 2,7 milionu a míra stoupla na 5,9 %. V západním Německu z 4,7 % na 5,6 % a ve východním Německu z 6,4 % na 7,3 %. Počet nezaměstnaných v roce 2021 se mírně snížil na 2,6 milionu a míra nezaměstnanosti klesla na 5,7 procenta.

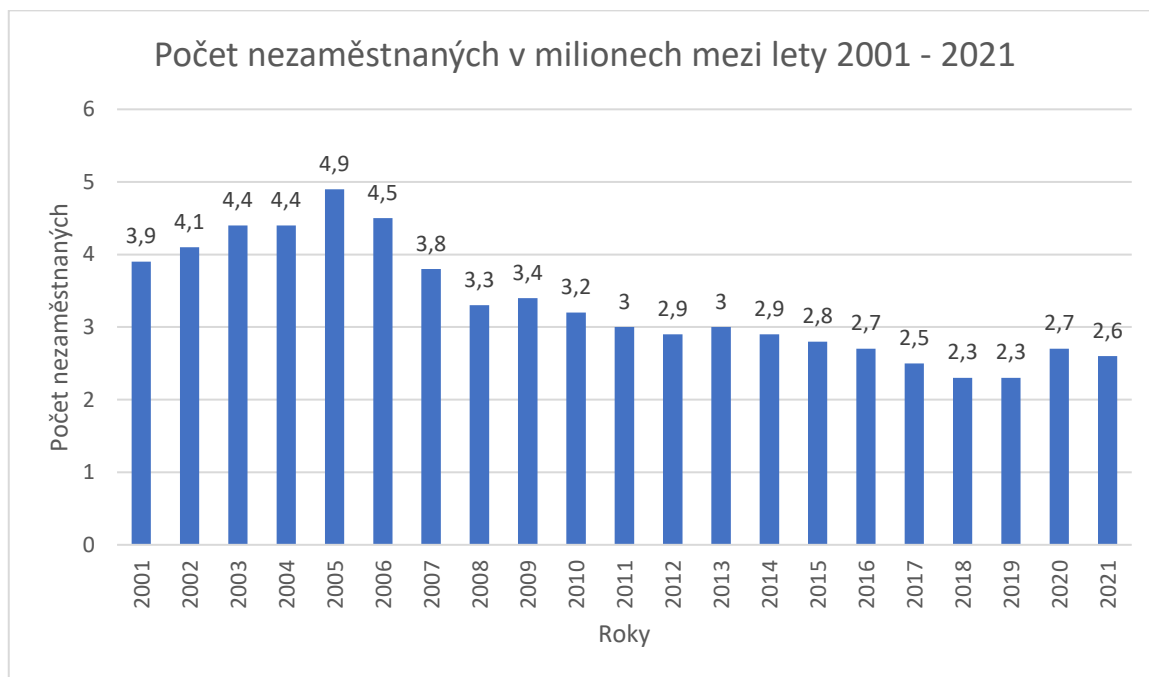
Graf 1 – Vývoj míry nezaměstnanosti mezi lety 2001-2021

Zdroj: vlastní zpracování, Bundeszentrale für politische Bildung (2022)

Na těchto dvou uvedených grafech lze vidět, jak se měnila míra nezaměstnanosti a počet nezaměstnaných v období let 2001–2021. Křivka v obou grafech je totožná, jelikož míra nezaměstnanosti úzce souvisí s počtem nezaměstnaných.

Graf. 2 – Vývoj počtu nezaměstnaných v letech 2001-2021

Zdroj: vlastní zpracování, Bundeszentrale für politische Bildung (2022)

4.1.2. Současná míra nezaměstnanosti

Podle dostupných informací z Bundesagentur für Arbeit se momentálně se trh práce vyrovnává s následky koronaviru, který byl pro ekonomiku a zaměstnanost velmi náročný. I když došlo k uzavíráním gastronomických zařízení a maloobchodů nevedlo to zatím k výraznému propouštění zaměstnanců. Naopak například v březnu 2021 klesl počet nezaměstnaných o 80 000 na celkový počet 2,8 milionů. Tomuto poklesu napomohlo dobré počasí, které podporuje stavební sezonu a zemědělství. To vede k obnovení exportní poptávky. Momentálně je mnoho volných pozic v elektrotechnickém průmyslu a logistice. Na volné pozice se hlásí nový pracovníci, kteří jsou ochotni pracovat.

Pandemie měla na vliv na ekonomický pokles, který zahýbal s trhem práce. Na tuto změnu reagovala Evropská unie poklesem sezonně očištěné míry zaměstnanosti, která se v 2. čtvrtletí 2020 u osob mezi 15-64 lety pohybovala na 66,8 %. Pokles v nezaměstnanosti byl podobný jak u žen, tak i u mužů. O trochu více ale zasáhl ženy. Nejvíce to zasáhlo mladé obyvatelstvo mezi 15-24 lety. Míra nezaměstnanosti ve 3. čtvrtletí 2021 dosahovala 68,8 %. Tato míra byla vyšší než před pandemií v roce 2019. V tu dobu byla nezaměstnanost nejnižší hodnoty a možnost pracovat získávali i mladí lidé.

Přesný počet byl 2 613 489 osob bez práce. Pokud by se tento údaj rozdělil na západní a východní část, dělalo by to na západě 2 006 132 osob a na východě 607 357 osob bez zaměstnání.

Ve statistikách se ale neobjevují všichni lidé, kteří práci hledají. Mohou to být lidé, kteří se neregistrují k hledání práce. Tyto lidé nemohou nebo nechtějí pracovat alespoň 15 hodin týdně. Nejsou zde zahrnuté osoby na nemocenské nebo ti, kteří jsou podporováni nástroji politiky trhu práce (Tagesschau; 2013). Do statistik na základě evidence nezaměstnanosti jsou ale zahrnuté osoby, které dosáhli věku 15 let, ale zároveň ještě nedosahují věkové hranice pro odchod do důchodu. V současné době se v Německu zvyšuje hranice věku pro odchod do důchodu z 65 na 67 let (Zdražilová; 2022).

Nelze přesně říci kolik pracovních míst v Německu chybí toto se dá pouze odhadovat. Federální úřad práce (BA) vydává mimo počtu nezaměstnaných i jiné hodnoty, které představují nezaměstnanost v takzvaném širším slova smyslu. Tyto hodnoty jsou ukazatelem mezery v chybějících pracovních místech. Jsou sem zařazované osoby, které jsou podporované nástroji politiky trhu práce. Jsou to opatření na vytváření pracovních míst, jednoeurová pracovní místa či odborná příprava. Takovéto osoby jsou ze statistik pouze vyloučeny, protože jsou starší 58 let a po dobu 12 měsíců neobdrželi nabídku zaměstnání, které by podléhalo pojistnému a sociálnímu zabezpečení. V roce 2021 bylo těchto osob okolo 340 000.

Každý měsíc navíc Federální úřad práce vydává i statistiky podzaměstnanosti. Do podzaměstnanosti v užším slova smyslu spadá kromě nezaměstnanosti v širším slova smyslu také občané, kteří jsou na nemocenské nebo využívají podpor ze strany agentur práce. Podpory od agentur mohou být startovací příspěvek nebo vstupní poplatek. Samostatná podzaměstnanost zahrnuje i brigádníky nebo osoby, které jsou v polovičním důchodu. Podle BA bylo v roce 2021 těchto osob o více než 754 000 více než byl oficiální počet nezaměstnaných.

Podle Spolkového úřadu práce bylo v roce 2021 považováno za nezaměstnaných asi 42 % zaměstnatelných příjemců dávek v nezaměstnanosti II., ty v roce 2005 nahradily podporu v nezaměstnanosti a sociální pomoc. Do nezaměstnanosti II. se řadí také osoby, které sice pracují, ale pouze 15 hodin týdně a mzdu, kterou si takto vydělají nestačí na pokrytí všech jejich výdajů potřebných k živobytí. Ani lidé, kteří pobírají podporu

v nezaměstnanosti I. nejsou považováni za nezaměstnané. Jsou to osoby, které jsou dočasně na nemocenské nebo se účastnili některých podpůrných opatření. Podpora I. se týkala průměrně 185 000 lidí za rok 2021 (Tagesschau; 2021).

Situace se také odráží v bohatých regionech na jihu země, kde chybí kvalifikovaní pracovníci. Nízká míra nezaměstnanosti je problém jak pro regiony, tak i pro firmy. Malé podniky se nedokáží vyrovnat s nabídkami velkých výrobních koncernů, kde jsou požadovány řemesla a další tradiční obory. Pokud je málo lidí tak se to projevuje i v regionech, kde například jsou nevyvezené odpadky či špinavé ulice. Jsou to práce, které nikdo vykonávat nechce. Takováto situace nastala v roce 2018 v bavorském Eichstättu nedaleko Ingolstadtu. Nedostatek pracovních sil se také projevil na výši příjmů (Zeman; 2018).

Ve 3. čtvrtletí 2021 byla míra Nezaměstnanosti v Německu 76,3 % a to ho řadí hned jako druhý stát s nejvyšší dlouhodobou mírou hned za Nizozemsko. Oproti roku 2019 byl v Německu ale i v Česku zaznamenán pokles (Zábojníková; 2022).

V době pandemie lidé více využívali zkrácených úvazků, to bránilo silnějšímu nárůstu nezaměstnanosti a ztrátám pracovních míst. Na konci července 2020 byla nezaměstnanost přes 2,9 miliónu lidí a byla nižší, než se přepokládalo. Díky těmto úvazkům se zajistila práce pro 900 000 lidí, kteří přišli o zaměstnání a zabránilo se tak jejich dočasné nezaměstnanosti. Oproti roku před pandemií se počet nezaměstnaných zvýšil o 635 tisíc lidí. Jednotlivé odvětví ekonomiky byly různě ovlivněné, ale neznamenalo to úplnou krizi na trhu práce (Ver.di; 2020).

Průměrná podzaměstnanost byla 3 368 000. Tyto poklesy bylo způsobeny se zrušením opatření a omezení souvisejících s koronavirem na trhu práce. Čísla sice poklesla, ale do značné míry jsou stále viditelné v nárůstu dlouhodobé nezaměstnanosti. Následující rok tyto čísla již klesly a pohybovaly se okolo 1,85 milionu pracovníků. Poptávka po práci byla za rok 2021 vyšší než v roce 2020 a o 92 000 registrovaných pracovních míst. Celkový průměr byl 706 000 pracovních míst (Arbeitsagentur; 2022).

4.1.3. Hartzovy reformy

Německo vlivem své polohy a množstvím obyvatel hraje klíčovou roli na trhu práce Evropské unie. Přelomovou událostí na trhu práce byl v roce 2002, kdy doktor Peter Hartz

zavedl tzv. Hartzovi koncepce. Byly to doporučení od komise k reformám německého trhu práce. Dr. Peter Hartz byl rovněž členem komise. Vznikly celkem čtyři balíky zákonů. Jednotlivé části jsou označovány jako Hartz I – Hartz IV. Každý rok až do roku 2005 vznikala nová Hartzova koncepce. Heslem těchto reforem bylo „Fördern und Fordern“ v překladu do češtiny „podporovat a požadovat“. Díky těmto reformám došlo k mírnému snížení nezaměstnanosti a snížení výdajů s ní spojenou. Tato situace přispěla k zefektivnění vyplácení podpory v nezaměstnanosti (Stádníková; 2021).

Dalším vhodným nástrojem proti snížení nezaměstnanosti bylo vytvoření zkráceného pracovního úvazku, který byl omezen počtem odpracovaných hodin nebo dnů a určenou mzdou, která se neměla překročit. Práci, která byla takto omezená se říká Mini-Jobs a Midi-Jobs. V České republice se s těmito pojmy dá setkat jako dohody o provedení práce, respektive o provedení činnosti. Mini-Jobs jsou omezeny určitým výdělkem a jsou osvobozeny od sociálního pojištění, a proto jsou vhodné především pro studenty. Reformy byly využité v letech 2003-2005 kdy docházelo po celém světě k ekonomickému růstu k návratu vysoce kvalifikovaných pracovníků. V tomto období míra nezaměstnanosti byla 11,7 % (Vokoun; 2017).

Od Hartzových reforem se příspěvky a dávky omezovali na podporu v nezaměstnanosti, a i na krátkodobě nezaměstnané. Podle odborů a společenských organizací byla hodnota příspěvků příliš nízká a z toho důvodu ji kritizovali. Vznikly tak silné protesty v spolkových zemích. Důsledkem plánovaného hospodářství a nízké produktivity práce byla velmi vysoká zaměstnanost, což zajistilo nezaměstnaným velké a neomezené množství podpor v nezaměstnanosti. Nahrazení podpory v nezaměstnanosti souvisejícím s jednotnou dávkou způsobilo sociální otřesy, zejména s výhledem na špatnou situaci východoněmeckého trhu práce.

Hartzovy reformy jsou ale považovány i za úspěšné v oblasti zaměstnanosti především díky lepšímu umístění do zaměstnání. Díky tomuto získalo práci mnoho starších lidí, pro které bylo obtížnější získat práci a klesla strukturální nezaměstnanost. Reformy také pomohly k tomu, že během celosvětové hospodářské krizi v roce 2007 nezaměstnanost nerostla. Vznikly nástroje pro udržení pracovních míst jako flexibilní pracovní doba nebo různé pracovní benefity. (Bothfeld et al. 2012, s. 345) Pomohly také ekonomické programy, které pomáhaly s daňovými úlevami, investicemi a dotacemi v celkové hodnotě 60 miliard eur (Spohr; 2021).

Princip Fördern neboli podpora či pomoc měl následující úkoly (Tůmová; 2011):

- pomoc osobního poradce, který se staral o 75 a méně uchazečů o zaměstnání se kterými komunikoval a snažil se s nimi vytvořit plán, jak nalézt nové zaměstnání. Poradce dále může pomáhat se zakoupením oblečení nebo problémech s ubytováním.
- nové služby díky kterým se zjednodušilo hledání pracovního místa. Tyto služby nabízely další vzdělání nebo rekvalifikační kurzy. Byly zde také nabízeny rady, jak správně podnikat. práce pro lidi mladší 25 let, tyto osoby mají nárok na získání pracovních zkušeností různého vzdělávání nebo pracovního výcviky, který ale nesmí trvat déle než tři měsíce.
- dávky pro rodiny s dětmi, které nemají dostatek financí na pokrytí nákladů, které jsou spojené s dětmi. Může se jednat o potraviny, oděvy nebo pomůcky do školy.
- sociální zabezpečení, pro osoby, které pracují ale potřebují speciální pomoc.

Podle Ministerstva práce a sociálních věcí (2021) princip Fördern, česky požadovat má povinnost najít vhodné zaměstnání. Tento princip slouží pro osoby, které pobírají podporu v nezaměstnanosti a musí si co nejdříve nalézt nějaké zaměstnání. Pokud je těmto osobám nabídnuto volné pracovní místo, musí ho přijmout. Odmítnout ho lze jen ze závažných zdravotních problémech.

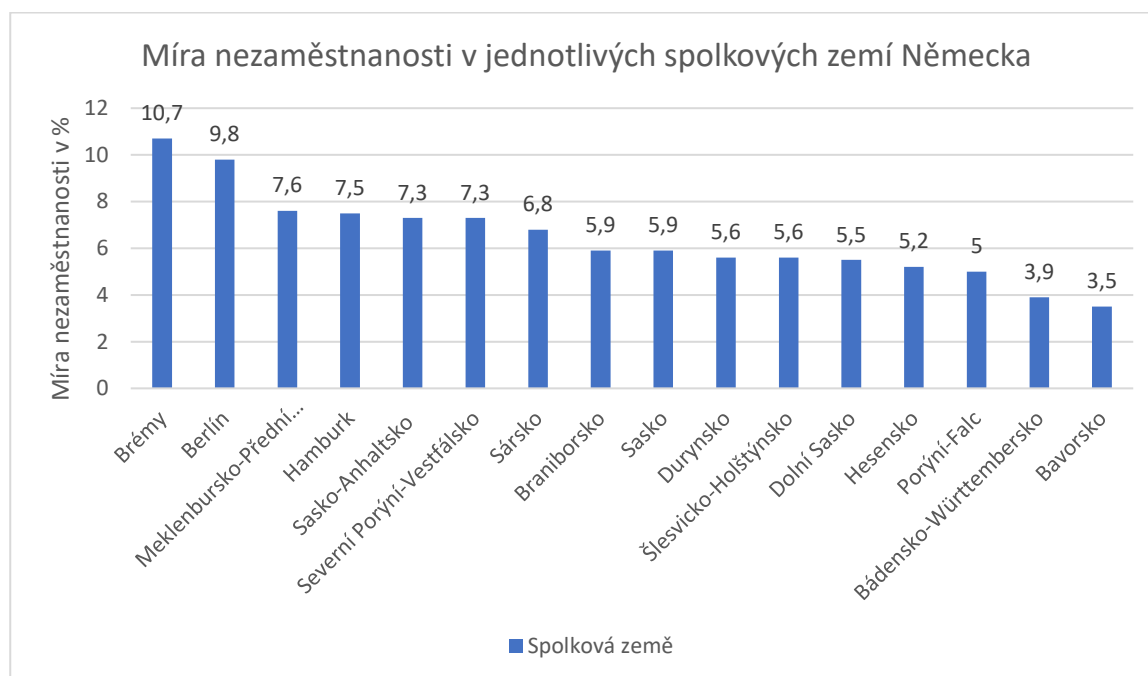
4.1.4. Nezaměstnanost v německých regionech

Nezaměstnanost v Německu je nerovnoměrná. To je pro zemi problém, protože na západě je nezaměstnanost menší, zatímco v zemích východního Německa je míra nezaměstnanosti vyšší. Příčinou této situace může být sjednocení Německa, které se ještě nevzpamatovalo s regionálními rozdíly. Východní část Německa se nestačila přizpůsobit konkurenci ze západu, a proto mnoho podniků zkrachovalo. V západním Německu je plno investorů a podnikatelů, kteří se do východních zemí moc nehrnou. Pro východní podniky je velice těžké někoho takového přilákat. Je pro ně i docela drahé někoho dočasně zaměstnat, aby se pokryl nárůst poptávky (Euroactiv; 2021).

Nejvyšší nezaměstnanost se objevuje v oblasti Brémy, kde dosahuje úrovně 10,7 % a v Berlíně s 9,8 %. Regionálním ohniskem je především oblast Porúří, která patří mezi

venkovské oblasti na východě Německa. Některé další města byla postížena strukturálními změnami, kvůli kterým je zde velmi vysoká nezaměstnanost. Mezi takto postižená města se řadí Bremerhaven a Pirmasens. Oblasti, kde se vyskytuje malá nezaměstnanost jsou především venkovské regiony v Bavorsku s 3,5 %, Bádensku-Württembersku s 3,9 %. Do skupiny, kde se míra nezaměstnanosti pohybuje mezi 4 až 8 procenty patří například Porýní-Falc (5 %), Sasko (5,9 %) a Braniborsko (5,9 %). V důsledku demografických změn a klesajícího počtu pracujících ve venkovských oblastech poklesl počet nezaměstnaných, kteří pracují v těchto regionech.

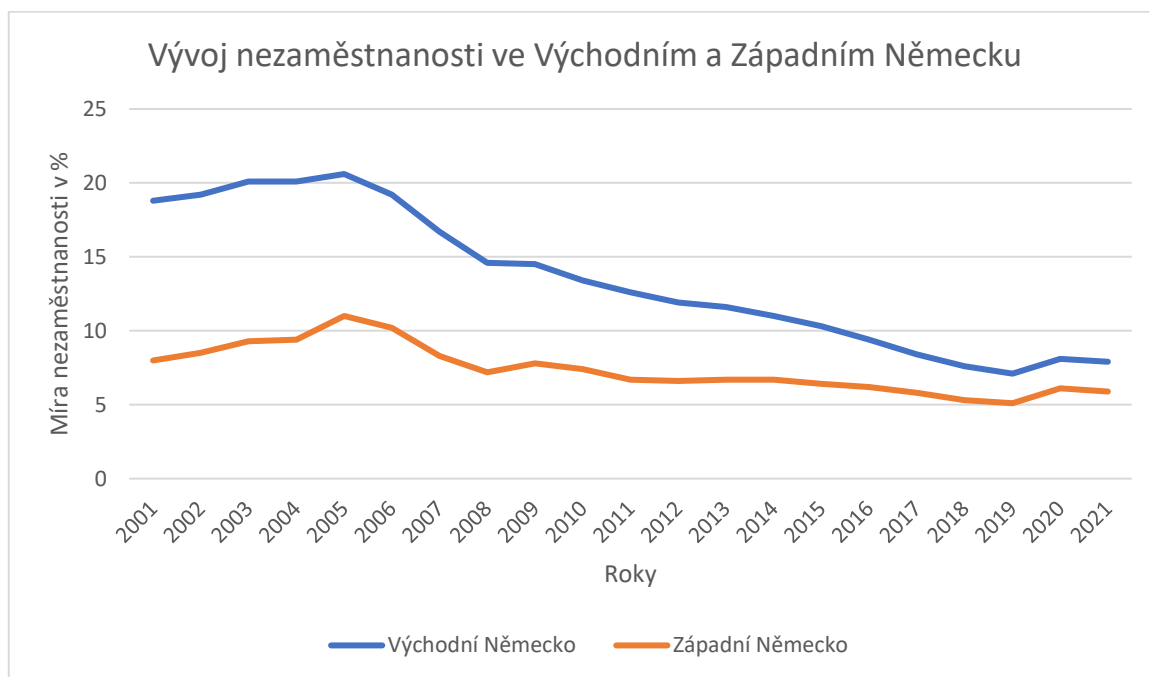
Graf 3 – Míra nezaměstnanosti v jednotlivých spolkových zemích Německa k roku 2021

Zdroj: vlastní zpracování, Institut Arbeit und Qualifikation der Universität Duisburg-Essen

Ve většině spolkových zemí došlo v posledních letech k poklesu nezaměstnanosti. Výjimkou byl rok 2020 s příchodem pandemie COVID-19. Ve druhém roce pandemie 2021 se ale začala situace opět zlepšovat a došlo opět k mírnému poklesu. Rozdíly v ekonomické struktuře a dynamice jsou ovlivněné z pohledu na úroveň měst a okresů nebo velkých měst. Příkladem může být Porúří s vysokou nezaměstnaností, které leží ve průmyslových regionech a ty se potýkají s dopady strukturálních změn. (Institut Arbeit und Qualifikation der Universität Duisburg-Essen; 2022)

Graf 4 – Vývoj nezaměstnanosti ve Východním a Západním Německu v letech 2001-2021

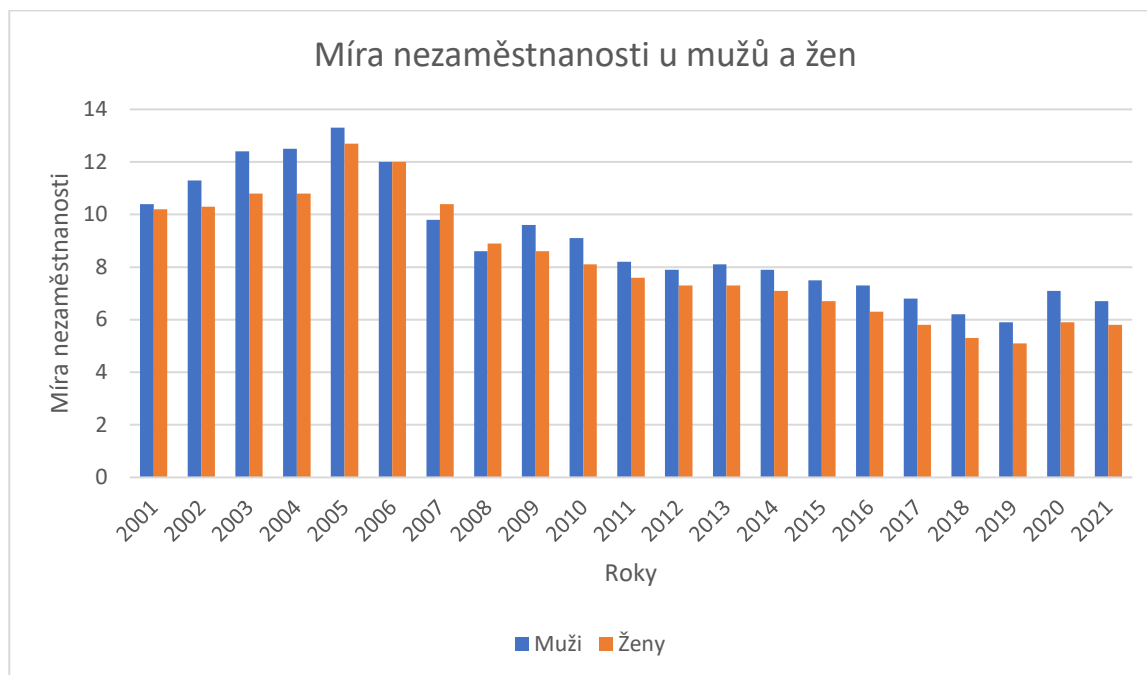

Zdroj: vlastní zpracování, Das Wirtschafts- und Sozialwissenschaftliche Institut

4.1.5. Struktura uchazečů o zaměstnání

Mezi lety 2001–2021 se míra nezaměstnanosti u německých žen snížila z 10,2 % na 5,8 % a u mužů zůstala na podobných hodnotách okolo 6,5 %. V tomto dvacetiletém období však nastalo mnoho změn a různých faktorů, které tuto situaci výrazně ovlivňovali. Nezaměstnanost v různých letech různě kolísala a rostla a v každém období bylo více postižené jiné pohlaví. Kvůli hospodářské a finanční krizi v roce 2009 prudce vzrostla nezaměstnanost u mužů. Důvodem bylo to, že muži byli častěji zaměstnáváni ve velkých průmyslových závodech, kterých se krize týkala. Častěji byly nezaměstnaní muži než ženy. Kvůli pandemii v roce 2020 jsou častěji bez práce ženy z důvodu toho, že převažují v sektoru služeb, který je v procesu obnovy pomalejší než jiné oblasti. Zároveň v tento rok a rok 2021 klesla míra nezaměstnanosti u mužů. Pozitivní ale je, že z dlouhodobého hlediska klesá i nezaměstnanost u žen.

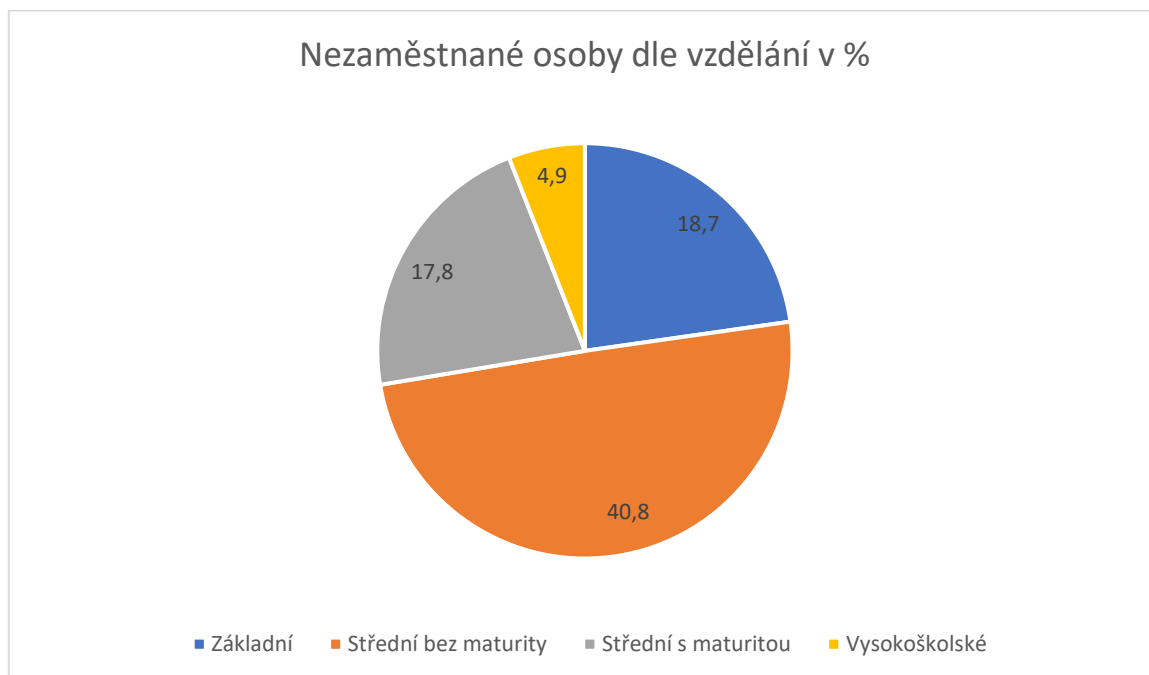
Graf 5 – Vývoj míry nezaměstnanosti u mužů a žen v letech 2001-2021

Zdroj: vlastní zpracování, Das Wirtschafts- und Sozialwissenschaftliche Institut

Ve srovnání mezi východním a západním Německem od jeho znovusjednocení je míra nezaměstnanosti ve východním Německu u žen i mužů trvale dvakrát vyšší než v západním. Až v roce 2008 došlo k postupné harmonizaci mezi oběma pohlavími. V západním Německu se vývoj nezaměstnanosti mezi ženami a muži téměř nelišil. Zatímco ve východní části byly velké rozdíly a mezi lety 1991 a 1997 se míra nezaměstnanosti u žen téměř zdvojnásobila z 11,9 % na 21,6 %. U mužů to bylo z 8,7 % na 16,7 %. V roce 2005 dosáhla míra ve východním Německu 3 % své hodnoty u mužů. Po celou dobu sledování nezaměstnanosti z pohledu genderů je větší ve východním Německu než v jeho západní části (Hobler, Pfahl, Unrau; 2022).

Graf 6 – vzdělání nezaměstnaných k roku 2021

Zdroj: vlastní zpracování, Bundesagentur für Arbeit (2022)

Jak v Česku, tak i v Německu platí fakt, že existuje závislost mezi vzděláním a možností se dobře uplatit na trhu práce. Nejmenší podíl nezaměstnaných je s vysokoškolským vzděláním, která činí 4,9 %. Občanů s maturitou je 17,8 %. Největší podíl nezaměstnaných tvoří lidé, kteří jsou pouze vyučeni.

Z hodnocení po nástupu koronaviru se zvýšila nezaměstnanost u žen s vyšší kvalifikací, které mají vysokoškolské vzdělání nebo odborné vzdělání končící maturitou více než u mužů. Tento viditelný trend započal v dubnu 2020 a pokračuje do současnosti. Německá vláda se snaží každého občana naučit odpovědnosti za jeho budoucnost. Cílí na něj přísnějším sociálním systémem anebo se jednotlivce snaží různými podporujícími programy ho motivovat k vlastnímu podnikání. (Boeckler Institut)

4.1.6. Cizinci na německém trhu práce

Přesný počet příslušníků jiných zemí bez německé příslušnosti nelze přesně sečíst, protože záleží na konkrétní závislosti příslušného výzkumu (Mediendienst; 2022):

- na základě mikrosčítání v roce 2021 obyvatelstva žilo v Německu 10,6 milionu jiných státních příslušníků než německé národnosti. Toto číslo bylo doposud nejvyšší v historii.
- z výsledků Centrálního registru cizinců, který proběhl na konci roku 2020 žilo v Německu kolem 11,4 milionu cizinců. Tento údaj představuje celkový nárůst o 1,8 % během celého roku 2020.
- Populační projekce, která na rozdíl od Centrálního registru cizinců vychází ze sčítání lidu z roku 2011 předpovídala, že na konci roku 2020 bude ve Spolkové republice Německo žít kolem 10,6 milionu cizích státních příslušníků.

Nelze přesně s jistotou říci, který z těchto tří průzkumů je nejspolehlivější. Dle odborníků jsou údaje uváděné Centrálním registrem moc vysoká. Krajské cizinecké přihlášky, které schvaluje Centrální registr byly naposledy odsouhlasené a upravené v roce 2004. V té době byl upraven o chyby a byl výrazně snížen počet cizích státních příslušníků. Podle Spolkového statistického úřadu nebyl navíc kompenzován s údaji ze sčítání lidu v roce 2011 kvůli technickým a právním důvodům.

V roce 2021 žilo v Německu kolem 22,3 milionu lidí s migračním pozadím. Z celkového počtu německých obyvatel to odpovídá 27,2 %. V roce 2020 činil tento podíl 26,7 %. Z uvedených 22,3 milionu migrantů vlastní 11,8 milionu německý pas.

Ke konci roku 2020 žilo v Německu 1 860 tisíc uprchlíků a lidí, kteří zde hledali ochranu podle zvláštní vyhlášky Národního registru cizinců. V celkovém počtu jsou uvedeny i osoby, kterým byla žádost o azyl zamítnuta. Zhruba 1,4 milionu lidí má určitý stupeň ochrany uprchlíka. Jednu třetinu z nich tvoří nezletilý. Každý čtvrtý uprchlík žije v Německu déle než šest let. Podle čtyř hlavních skupin azylových statistik žije v Německu 44 tisíc osob, které mají nárok na azyl. Podle Ženevské konvence 761 tisíc uprchlíků přišla ze Sýrie nebo Iráku během posledních pěti let. Ze Sýrie a Iráku 256 tisíc lidí používá doplňkovou ochranu. Uprchlíci většinou z Afghánistánu jejichž počet činí 137 tisíc nemohou být deportováni zpět kvůli Úmluvě OSN proti mučení (Mediendienst; 2022).

4.1.7. Podmínky pro práci v Německu

Německo má díky své poloze velký počet přeshraničních pracovníků. Mnoho lidí z pohraničních oblastí dojíždí pracovat do Německa, kde získají až mnohonásobně vyšší

mzdu než v České republice. Tyto osoby se nazývají přeshraniční pracovníci neboli pendleři. Jsou to lidé, kteří mají trvalé bydliště, do kterého se alespoň jednou týdně vrací v jiné zemi, než ve které pracují. Pro pendlery platí takové pracovní podmínky, které platí v dané zemi, kde pracují. Pro práci v Německu stačí platný občanský průkaz nebo cestovní pas. Pokud se člověk rozhodne přestěhovat do Německa musí svou německou adresu nahlásit obecnímu úřadu. Pro osoby, které ještě v Německu nepracovali a jsou přihlášení na obecním úřadě musí se také zaregistrovat na finančním úřadu, kde získají daňové číslo (Steuer ID). Pokud daňové číslo pracovník nemá automaticky ho finanční úřad zařadí do daňové třídy 6. Daňové třídy jsou rozděleny na různé třídy a v každé třídě se platí jiná záloha na daň z příjmu. V šesté daňové třídě jsou zálohy nejvyšší.

Od 1. května 2011 občané České republiky mají v rámci volného pohybu pracovníků právo pracovat v Německu bez pracovního povolení. Pracovníci nemusí splňovat žádné speciální podmínky. Platí pro ně stejná práva jako pro německé občany. Mezi těmito právy může být právo na minimální mzdu (Jak do Německa; 2021).

4.2. Česká republika

Česko, celým názvem Česká republika je stát ve střední Evropě. Samostatná Česká republika vznikla 1. 1. 1993 Podle historického rozdělení se její území rozděluje na tři země Čechy, Moravu a Slezsko. Je rozdělena na 14 územních celků. Rozloha Česka je 78 870 km². Státní hranice tvoří s Německem, Polskem, Rakouskem a Slovenskem (Pražský Hrad; 2022).

Na základě zjišťování Českého statistického úřadu celková nezaměstnanost k roku 2021 činila 236 375 uchazečů o práci. Celkový počet obyvatel tvořil 10,7 milionů.

V České republice se nezaměstnanosti věnuje Ministerstvo práce a sociálních věcí. Zabývá se nezaměstnaností v jednotlivých regionech, kterou zaznamenává každý půlrok. Trh práce je důležitý pro obyvatelstvo, díky jemuž se formuje postavení obyvatel. Flexibilní a otevřený trh práce je důležitou součástí rozvinuté tržní ekonomiky v zemi (Ministerstvo práce a sociálních věcí; 2016).

Český průmysl má dlouholetou tradici. Dá se definovat jako typický pro malé vyspělé tržní ekonomiky. V poslední době se zvyšuje podíl potravinářského průmyslu Nejvýznamnější průmysl v Česku je strojírenský, ale i ten zaznamenal v poslední době pokles. Rozvinutý je také průmysl spotřební, do kterého se řadí odvětví textilní, oděvné, obuvní, výroba porcelánu, keramiky a bižuterie (Hrad; 2022).

Mezi největší české podniky patří: Energetický a průmyslový holding, a.s., ŠKODA AUTO a.s., ČEZ, a.s., AGROFERT a.s., Hyundai Motor Manufacturing Czech s.r.o., ORLEN Unipetrol a.s, MND a.s.

Eurostat, který používá údaje o nezaměstnanosti Českého statistického úřadu se liší od údajů Úřadu práce ČR. V České republice se může nezaměstnanost měřit dvěma způsoby Ministerstvem práce a sociálních věcí nebo Českým statistickým úřadem. Údaje, které zveřejňuje Ministerstvo práce a sociálních věcí se používají především v médiích a jsou to data získávána ze statistik úřadů práce. Čísla nezaměstnanosti získávaná Českým statistickým úřadem slouží převážně pro mezinárodní srovnávání a jsou zjišťovaná na základě Výběrového šetření pracovních sil. Rozdíl také spočívá ve způsobu měření a metodice. MPSV pomocí statistik úřadů práce spočítá ty nezaměstnané uchazeče, kteří se zaregistrují a splňují podmínky pro zařazení do evidence uchazečů o zaměstnání. Míra nezaměstnanosti je pak zveřejňována jako míra registrované nezaměstnanosti. ČSÚ provádí

měření každé čtvrtletí pomocí Výběrové šetření pracovních sil. Na základě získaných výsledků pak stanovuje obecnou míru nezaměstnanosti (Křivánková; 2006).

4.2.1. Vývoj nezaměstnanosti v historii ČR

Od vzniku České republiky v 90. letech se míra nezaměstnanosti pohybovala na nízkém hranici kolem 4 %. O pár let později do roku 2000 se ale situace obrátila a nastal růst, kdy se číslo dostalo až k 9,3 %. Krize se týkala mladých lidí, největší počet nezaměstnaných byl v rozmezí od 20 do 34 let. V tu dobu bylo velmi málo volných pracovních míst ale mnoho uchazečů, a to znamenalo malé šance na získání zaměstnání. Tato krize byla způsobena firmami jejichž výrobní procesy zaostávali oproti zahraničním podnikům. Poté se situace na trhu práce na nějakou dobu uklidnila. Do roku 2007 se data každoročně snižovala. Další nárůst nezaměstnanosti nastal až v letech 2008-2009, kdy probíhala v ČR velká ekonomická krize, která byla ovlivněna americkou hypoteční krizí, která měla vliv na nezaměstnanost po celém světě. V období těchto dvou let se míra nezaměstnanosti pohybovala na 7,9 % nezaměstnaných. Následující roky byly ale zase naopak pro zemi příznivé a díky opětovnému rozkvětu ekonomiky začala nezaměstnanost klesat. Mírný růst začal v roce 2011 a pokračoval až do roku 2013, kdy byla hospodářská krize nejvyšší. V dalších letech z důvodu hospodářského růstu začala nezaměstnanost prudce klesat. V roce 2019 dosahovala jen 2,9 %. Klesající tendence se ale změnila s příchodem COVID-19 a nařízením opatření, která byla vyhlášena v rámci nouzového stavu, kdy se plno lidí ocitlo bez práce. Následující rok byly restriktce uvolněny, a to vedlo znovu ke snižování nezaměstnanosti a lidé se postupně začali vracet do zaměstnání, která byla kvůli nouzovému stavu omezena. Momentálně se míra nezaměstnanosti pohybuje okolo 3,5 % (Němcová; 2022).

V České republice nebyla vždy nízká nezaměstnanost jako je tomu nyní. Sice se na počátku 90. let pohybovalo okolo 4 % ale to netrvalo dlouho a začala růst. V roce 2000 se celková míra nezaměstnanosti pohybovala až na rekordních 9,3 %. K poklesu nenapomohla ani ekonomická krize v roce 2008, která vyvolala další růst. V tento rok bylo celkem 7,9 % nezaměstnaných obyvatel. To bylo více o 3,6 % než rok předchozí. Od roku 2010 dochází k pozvolnému poklesu míry nezaměstnanosti (Eurostat, Český statistický úřad; 2020).

Počátkem roku 2017 se počet nezaměstnaných pohyboval pod hranicí 400 000 osob. Postupně docházelo ke snižování až pod úroveň 200 000 osob. Taková situace se stala během

letních měsíců v roce 2019. V tuto dobu se ekonomika naházela v pozitivní fázi vývoje. Což se ale nedá říci o roku 2020, kdy se začínala vypořádávat s vlivy a dopady pandemie na ekonomiku a hospodářství (Hynek; 2022).

Český statistický úřad uvádí (2022), že na konci roku 2021 bylo na úřadu práce ČR zaevidováno celkem 258 173 nezaměstnaných. Toto číslo bylo menší než předchozí rok téměř o 34 tisíc uchazečů o práci. Zároveň se ale zvýšilo o 12 624 než tak bylo minulý měsíc. Míra nezaměstnanosti vzrostla na 3,5 % což je o 0,5 procentního bodu méně než minulý rok. Poklesl také počet hlášených volných pracovních míst na 343 148. Jejich počet byl nižší o 1 692 než v listopadu ale zas vyšší než v prosinci 2020 o 24 566 míst. Na jedno pracovní místo připadalo průměrně 0,8 uchazeče (Ministerstvo práce a sociálních věcí; 2022).

4.2.2. Míra nezaměstnanosti

Podle bývalé ministryně práce a sociálních věcí Jany Maláčové (ČSSD) nezaměstnanost klesá i když se právě nacházíme v krizi nezaměstnanosti. Velký podíl na to má program Antivirus, díky kterému si lidé zvládli udržet práci i při pandemii. Když tento program skončil ukázalo se, že firmy opět potřebují zaměstnance, a tak začali opět nabírat, které museli dříve z ekonomických důvodů propustit (Ministerstvo práce a sociálních věcí; 2021).

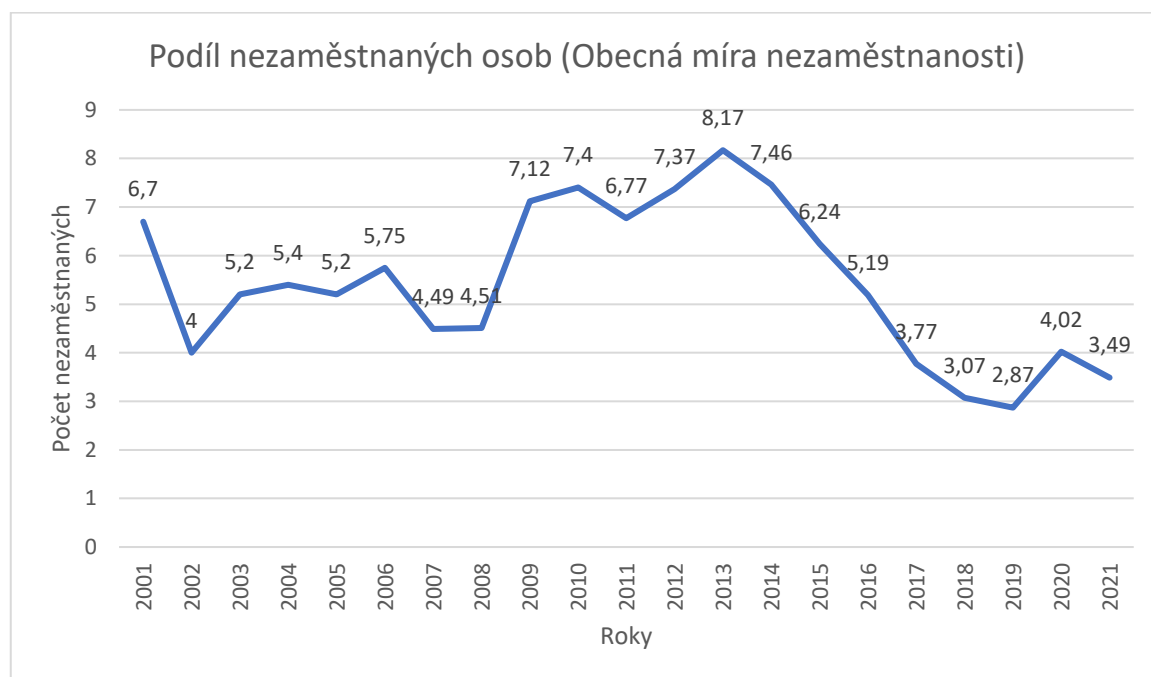
Celková míra nezaměstnanosti byla v prosinci 2021 2,2 %. Míra zaměstnanosti u lidí ve věku 15-64 let bylo celkem 75,1 % tento údaj byl ale očištěn od sezónních vlivů a oproti předešlém roku se toto číslo ještě zvýšilo o 1,3 %.

Obecná míra nezaměstnanosti se u lidí v produktivním věku, tedy v rozmezí 15-64 let na konci roku 2021 pohybovala na 2,8 %. Pokud se míra očistí od sezónních vlivů dostane se 2,2 %. Od roku 2020 se míra zvyšovala s příchodem pandemie. V roce 2019 činila 2 % (Český statistický úřad; 2022).

Míra nezaměstnanosti u mladších 20 let přesáhla 25 % pro rok 2021. V této věkové skupině se nezaměstnanost zvýšila zhruba o deset procent s příchodem koronavirové krize. Nejnižší míru nezaměstnanosti lze shledat ve věkové skupině 45-49 let, kde podíl činí pouze 1,8 % což je pouze o 0,3 % více než před začátkem pandemie (Novotná; 2022).

Eurostat v rámci své tiskové zprávy vždy uveřejňuje shodnou měsíční míru nezaměstnanosti. Rozdíl je v tom, že uvádí věkovou skupinu 15-74 let. Údaje vycházejí z Výběrového šetření pracovních sil za určitý měsíc. Dle eurostatu obecná míra nezaměstnanosti pro rok 2021 činila v České republice 2,1 % (Český statistický úřad; 2022).

Graf 7 – Vývoj podílu nezaměstnaných osob v letech 2001-2021

Zdroj: vlastní zpracování, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR (2022)

Z grafu lze vyčíst, že obecná míra nezaměstnanosti nejprve klesala. Podíl nezaměstnaných osob se pak opět začal zvyšovat. Pokles byl zaznamenán v roce 2006. Následující dva roky byly téměř konstantní na hodnotě 4,5 %. Poté nastal velký nárůst kvůli krizi. Podíl obecné míry se v roce 2014 vyšplhal až na hodnotu 7,46 %. Pak nastal pokles, který trval několik let až do obratu způsobeným koronavirem. Potom se ekonomika opět začala vzpamatovávat a nyní dochází opět k poklesu počtu nezaměstnaných.

4.2.3. Návrhy na boj proti nezaměstnanosti

Stát se snaží pomocí různých nástrojů a podpor o snižování nezaměstnanosti. To, jakým směrem se bude nezaměstnanost vyvíjet souvisí s hospodářským cyklem. Ovlivní to jak jednotlivce, firmy tak i stát.

Mezi lety 2014-2019 se vládě díky aktivní politice nezaměstnanosti podařilo snížit nezaměstnanost na historické minimum. Nižší údaje byly zaznamenány naposledy v roce 1998. Vliv na to mělo vytvoření nových pracovních míst, podpoře hospodářského růstu a nové investice.

Vláda podniká následující kroky ke snížení nezaměstnanosti (Úřad práce; 2017):

- Akční plán – slouží na podporu hospodářského růstu a zaměstnanosti ČR. Obsahuje strategické materiály v oblasti hospodářské politiky, jejího růstu a konkurenceschopnosti. Vysvětluje, jak efektivně čerpat a využívat dotace na modernizace dopravních sítí a digitalizaci.
- Zvýšení minimální mzdy – každý rok se minimální mzda zvyšuje. Pro rok 2021 byla stanovena ve výši 15 200 Kč.
- Podpora nových investic – jsou stanoveny dle zákona o investičních pobídkách. Jedná se o snížení platby. Nejčastěji se objevuje v zemědělských odvětvích za vynětí půdy nebo platby za dopravní a průmyslové stavby.
- Čerpání evropských fondů
- Dotace a příspěvky na vytvoření nových pracovních míst

Vláda také využívá politiky nezaměstnanosti jakožto souboru opatření, který vytváří podmínky pro dynamickou rovnováhu trhu práce a efektivního využití pracovních sil. Tato politika může být aktivní, kde dochází ke snižování nezaměstnanosti pomocí rekvalifikaci, investiční pobídky, veřejně prospěšné práce, příspěvky na zapracování, příspěvky na tvorbu nového podnikatelského programu, podpora zaměstnanosti a podpora zaměstnání osob se zdravotním postižením. Zatímco pasivní politika se zabývá snižováním sociálního a ekonomického dopadu a finančních podpor. (Winkler, Wildmannová; 1999)

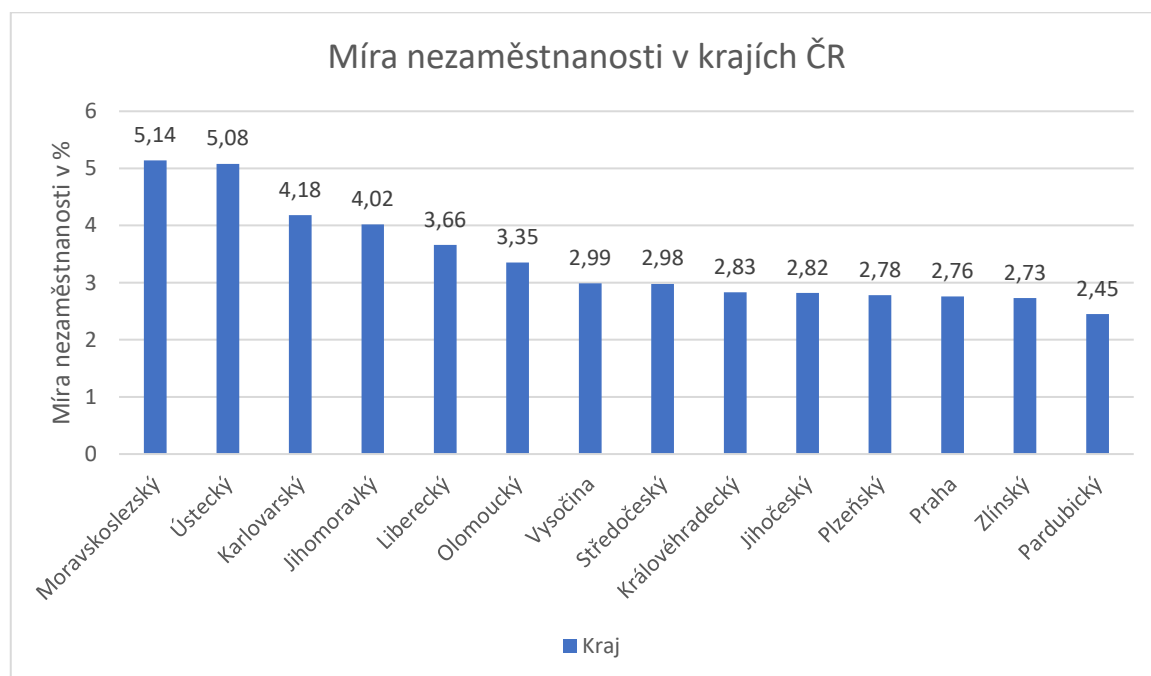
4.2.4. Nezaměstnanost v regionech

Na nabídku a poptávku po práci v různých krajích České republiky má vliv zejména struktura zaměstnavatelů, kteří shánějí vhodné uchazeče. Důležitá je i struktura těch, kteří hledají zaměstnání a mají o práci zájem. Ovlivňuje to také míra uplatňování aktivní politiky zaměstnanosti či věk nebo vzdělání obyvatelstva.

V prosinci 2021 bylo nejvíce nezaměstnaných v Moravskoslezském (5,1 %), Ústeckém (5,1 %) a Karlovarském kraji (4,2 %). Tyto regiony mají již delší dobu nejvyšší nezaměstnanost z celé republiky. Nejhorší úroveň odpovídá také jejich ekonomické situaci. Na rozdíl od Pardubického kraje, kde je nezaměstnanost nejnižší (2,4 %). Úplně nejnižší údaj nalezneme v Praze-východ (1,3 %) a Praze-západ (1,7 %) (Český statistický úřad; 2022).

V roce 2021 byl celková průměr krajů v nezaměstnanosti 3,41 % toto číslo bylo nižší než předchozí rok. Během meziročního srovnání byla největší nezaměstnanost byla v kraji Moravskoslezském (5,14 %), Ústeckém (5,08 %) a Karlovarském (4,18 %). Tyto tři kraje měly nejvyšší nezaměstnanost i v předchozích letech. Tyto údaje vypovídají o jejich ekonomické situaci. Naopak nejnižší míra nezaměstnanosti byla v kraji Pardubickém (2,45 %). V Karlovarském kraji byl zaznamenán největší pokles nezaměstnanosti z 5,45 % na 4,18 %.-Pokles nastal také v Olomouckém kraji o 0,76 % na 3,35 %. Nejnižší pokles nezaměstnanosti byl zaregistrován v Královéhradeckém kraji, kde klesla pouze o 0,28 % z 3,11 % na 2,83 % (Český statistický úřad; 2022).

Graf 8 – Míra nezaměstnanosti v krajích ČR na konci roku 2021

Zdroj: vlastní zpracování, Český statistický úřad (2022)

Největší rozdíly v nezaměstnanosti byly patrné v jednotlivých okresech. Podíl nezaměstnaných, který byl stejný nebo vyšší, než republikový průměr byl zjištěn u 30 okresů. Nejnižší nezaměstnanost byla zaznamenána v okresech Praha-východ (1,3 %), Praha-západ, Rychnov nad Kněžnou a Benešov (všechny okolo 1,7 %), Pelhřimov (1,8 %). Nejvyšší podíl nezaměstnaných byl v okresech Karviná (8,5 %), Bruntál (6,5 %) a Most (6,2 %), Chomutov (6,1 %) a Louny (5,7 %) (Úřad práce ČR; 2022).

Byl také zaznamenán meziměsíční nárůst nezaměstnanost v 71 okresech. Největší nárůst byl zaznamenán v okresech – Svitavy (o 28,4 %), Prachatice (o 27 %), Jeseník (23,1 %), Jindřichův Hradec (21,7 %), Strakonice (20,7 %). Pokles nezaměstnanosti byl v meziměsíčním zkoumání zjištěn pouze u 6 okresů – Praha-západ (o 3,1 %), Ostrava-město (o 1,8 %), Ústí nad Labem (0,6 %), Praha-východ (0,3 %) a Liberec (0,2 %) (Ministerstvo práce a sociálních věcí; 2022).

4.2.5. Struktura uchazečů o zaměstnání

Ženy tvořily 51,3 % uchazečů kteří byli evidováni na úřadě práce (132 543) a nezaměstnaných mužů bylo 48,7 % (125 630). U obou pohlaví došlo k nárůstu. Ženy o 0,2 % a muži o 0,3 %. Celkový podíl nezaměstnaných žen tvořil 3,7 % a 3,3 % u mužů (Český statistický úřad; 2022).

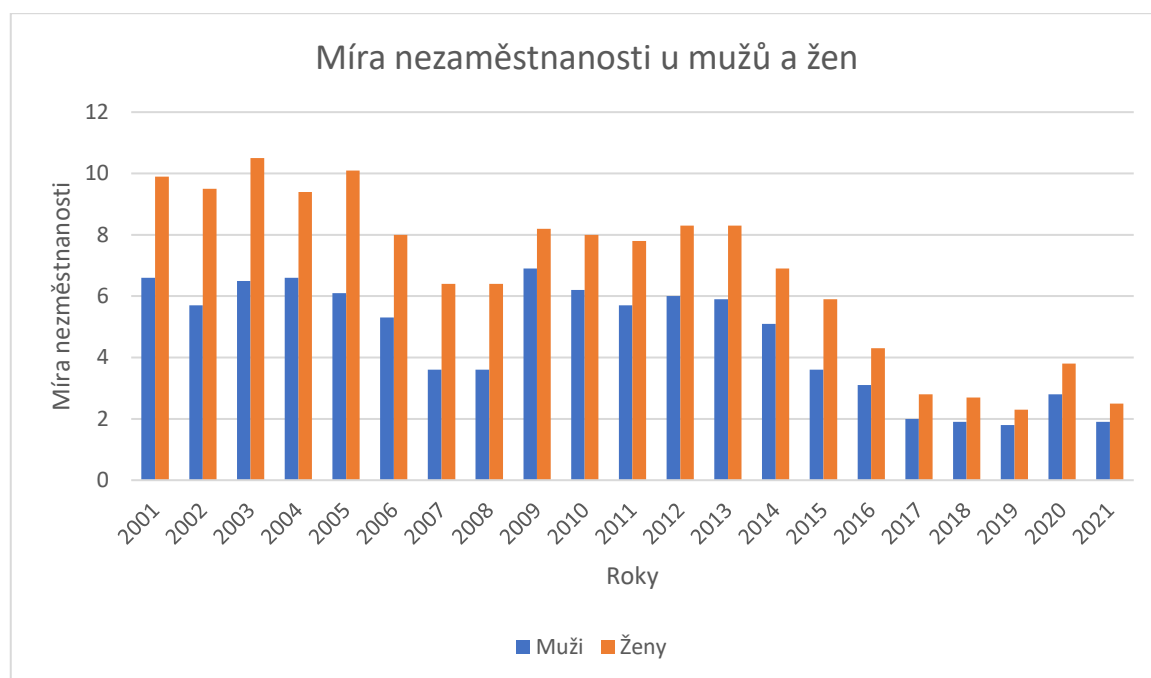
Je velký rozdíl mezi oběma pohlavími. Ženy mají větší míru nezaměstnanosti než muži. Tuto skutečnost ještě posílil příchod pandemie, kvůli kterému nastaly větší nárůsty v nezaměstnanosti u žen než u mužů (Novotná; 2022).

Míra zaměstnanosti očištěna od sezonních vlivů činila u mužů 81,8 % a u žen byla 68,1 %. Průměrný věk nezaměstnaných se zvýšil z 42,6 let na 43,5 roku. Věková struktura se za poslední leta nějak výrazně nemění. Zvýšil se počet osob ucházejících se o práci o 3,2 %, kterým bylo už 50 let. Tato věková skupina tvořila 37,6 % z celkového počtu, a to odpovídá zhruba 96 957 uchazečů. Naopak pokles podíl mladých do 29 let. Míra zaměstnanosti u osob ve věku 15-29 let činila 44,7 %, od 30-49 let 88,2 % a u lidí 50-64 let 78,2 %.

Zdravotně postižených bylo 37 915 což odpovídá 14,7 % z celkového počtu nezaměstnaných osob. Nejvíce osob bez práce bylo s vyučením nebo základním vzděláním. Jedná se o osoby s nejnižší kvalifikací. Pomocných a nekvalifikovaných pracovníků bylo na

úřadu práce evidováno celkem 76 911. Na konci roku bylo bez práce 8 886 mladistvých a absolventů. Tento údaj byl meziročně nižší (Česká statistický úřad; 2022).

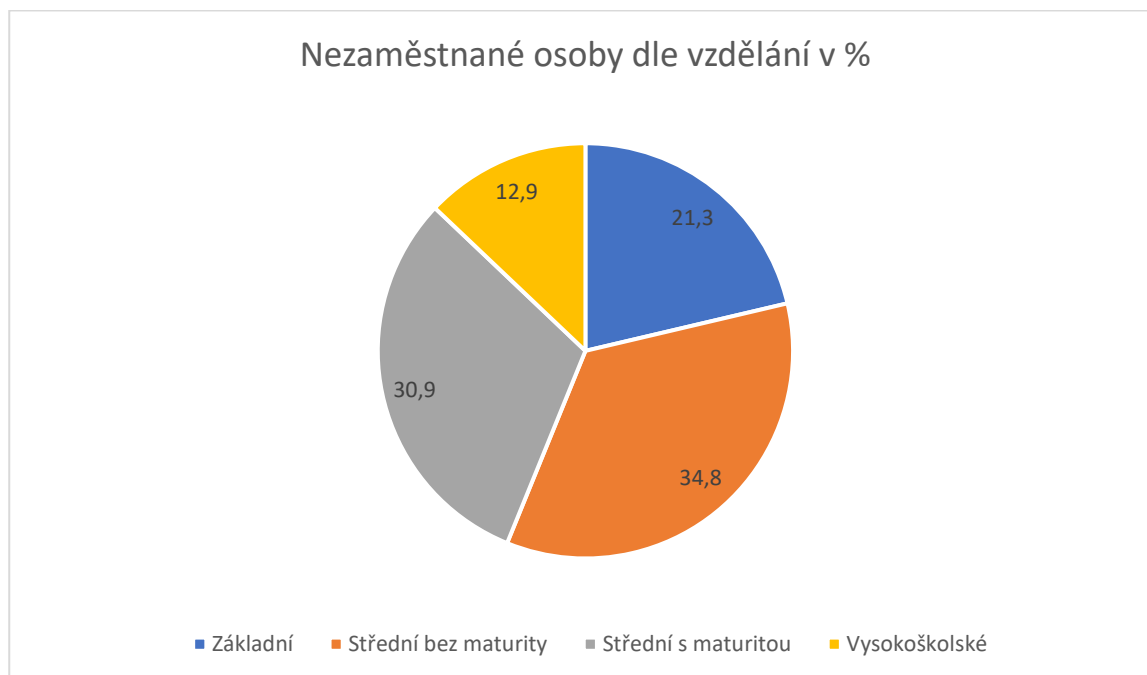
Graf 9 – Obecná míra nezaměstnanosti u mužů a u žen v letech 2001-2021

Zdroj: vlastní zpracování, Český statistický úřad (2022)

Z hlediska vzdělání lze nezaměstnané osoby rozdělit do několika skupin. Na vzdělání základní, středení bez maturity, střední s maturitou vysokoškolské. V grafu je znázorněno kolik procent jednotlivých nezaměstnaných obyvatel má jaké vzdělání.

Graf 10 – vzdělání nezaměstnaných k roku 2021

Zdroj: vlastní zpracování, Český statistický úřad (2022)

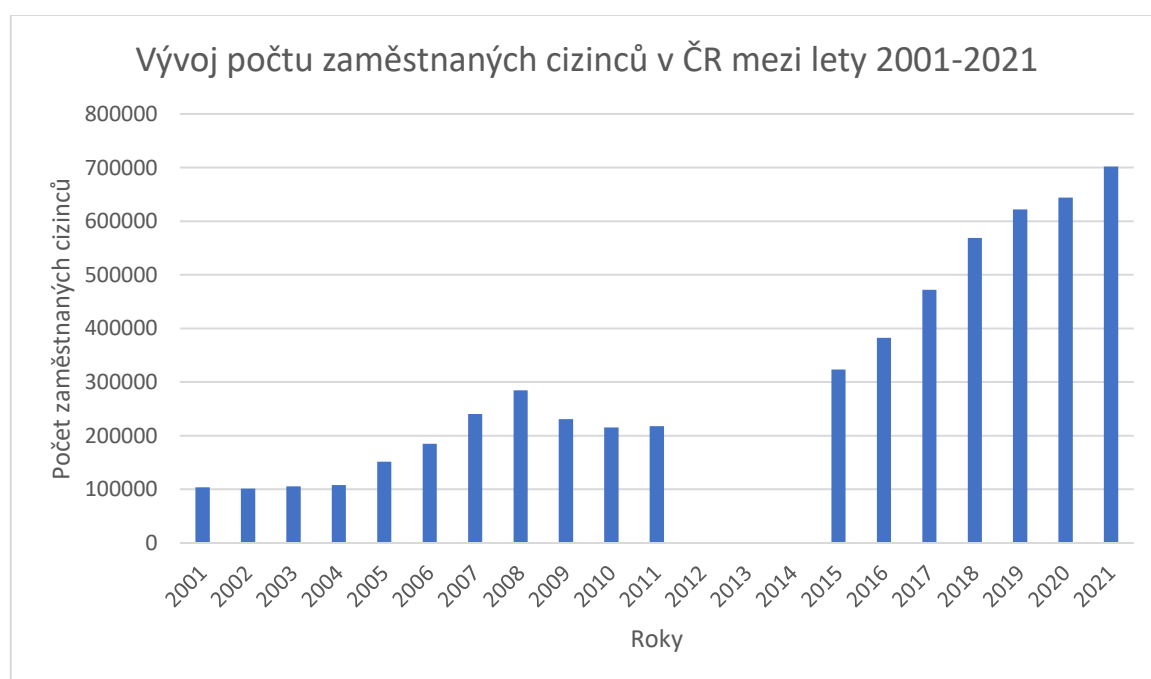
Z grafu lze vyčíst, že nejvíce nezaměstnaných osob má střední vzdělání bez maturity nebo jsou nějak vyučeni. Největší podíl takto vzdělaných osob je v Moravskoslezském kraji s 12 % a v Ústeckém kraji, kde hodnota dosahuje 6,1 %. Druhý nejvyšší podíl nezaměstnaných tvoří lidé s maturitou. Těchto osob je 30,9 %. Nejvíce osob s maturitou a bez zaměstnání se nachází v Praze s hodnotou 7,9 % a Moravskoslezském kraji, kde hodnota dosahuje 6,6 %. Nezaměstnaných občanů pouze se základním vzděláním je 21,3 %. Nejvíce osob se základním vzděláním je opět v kraji Moravskoslezském 5,9 % a Ústeckém kraji 5,2 %. Nejméně nezaměstnaných lidí z pohledu vzdělání jsou vysokoškoláci těch je 12,9 %. Ti mají největší problém nalézt práci v Praze, kde je hodnota 4,7 % a s 3,1 % v Jihomoravském kraji. (Český statistický úřad; 2022)

4.2.6. Cizinci na českém trhu práce

Na český trh práce má vliv plno faktorů například robotizace a automatizace některých podniků čímž dojde k propouštění nadbytečných lidí, které nahradí stroje či nové technologie. Také mnoho mladých lidí odchází za vidinou většího výdělku nebo lepšího uplatnění do zahraničí. Mladí, kteří takto odejdou do ciziny nemohou pak nahradit staré kvalifikované zaměstnance, kteří odchází do penze. Kvůli nedostatečné nabídce ze strany

českých občanů tak vzniká díra na trhu, kde chybějí mladí kvalifikovaní lidé. Tuto mezeru ale lze napravit tím že přijmeme zahraniční pracovníky. Na českém trhu práce se tyto zahraniční uchazeči uchází ze stejných důvodů jako Češi v jiných zemích. Jedná se především o lidi z východních zemí Evropy. Nejčastěji jsou cizinci obsazováni na manuální práce. Za tuto práci sice v ČR získávají nižší mzdu, ale kdyby zůstali ve své rodné zemi práci by nejspíše neměli vůbec, a proto jsou ochotni tuto práci vykonávat a přijmout.

Graf 11 – Vývoj počtu zaměstnaných cizinců v ČR v letech 2001-2021

Zdroj: vlastní zpracování, Český statistický úřad (2022)

Počty takto zaměstnaných cizinců v České republice každým stoupají. Ještě na začátku tisíciletí se hodnoty pohybovali okolo 100 000 zahraničních pracovníků. Od roku 2005 je patrný větší nárůst, který vrcholil až v roce 2008. V tento rok bylo v ČR zaměstnáno 285 tisíc cizinců. Další roky došlo opět k mírnému poklesu. Mezi lety 2012 až 2014 nejsou evidovány žádné hodnoty ohledně pracujících cizinců na úřadech práce z důvodu integrace informačních systémů Ministerstva práce a sociálních věcí. Od roku 2016 počet cizinců s dlouhodobým pobytem zrychluje.

Na konci roku 2020 bylo na českém trhu práce evidováno 741 967 cizinců. Tento údaj se ještě rozděluje na cizince zaměstnance (644 164 osob) a cizinci, kteří drží živnostenské oprávnění (97 803 osob). To dělá z celkového počtu zaměstnaných 14,2 %.

Tento údaj se meziročně zvýšil o 3,6 %. Vliv na to měl covid-19. Vzrostl tak počet cizinců, kteří se stali držiteli živnostenského oprávnění o 4,3 %. Z pohledu pohlaví převažovali muži (62,8 %). Z evidence úřadů dle členění podle státního občanství bylo nejvíce obyvatel Slovenska (204 294) a Ukrajiny (159 468), Poláci, Rumuni, Bulhaři a Maďaři. Údaje výrazně ovlivňuje ekonomická migrace, která je právě cílená na tyto zahraniční pracovníky. Nejvíce pracujících zahraničního původu se nachází ve zpracovatelském průmyslu Celkem zde bylo zaměstnáno 31,2 % cizinců. Následují administrativní a podpůrné činnosti, zahrnující agenturní zaměstnávání, dále pak obchod a stavebnictví. Nejvíce zaměstnaných cizinců však pracuje jako pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (28,8 %). V poslední době se ale tito pracovníci dostávají na vyšší pozice, kde obsluhují stroje či nějaké jiné zařízení. Z toho vyplývá, že se zvyšují počty cizinců, kteří vykonávají kvalifikované práce (Český statistický úřad; 2021).

4.3. ČR a EU (Německo) porovnání

Podle dostupných informací z Eurostatu byla v roce 2021 nejnižší nezaměstnanost v celé evropské unii a to 2,6 %. Je to skoro o 4 % méně, než je průměr. Situace ale zůstává stejná, protože každý rok v prosinci nezaměstnanost roste. Jsou ukončovány sezonní práce v zemědělství a ve stavebnictví. Na konci roku také končí termínované smlouvy a dohody o provedení práce (Český statistický úřad; 2022).

Česko a Německo mají nejnižší nezaměstnanost ze všech zemí EU. V Evropské unii míra nepamětnosti mírně klesala. V České republice míra nezaměstnanosti činila 2,1 %. Německo (5,7 %) ČR těsně následovalo ihned po Polsku.

Míra nezaměstnanosti v ČR je nižší než v Německu. Důvodem může být bývalé rozdělení Německa a dlouhodobě nepříznivá situace v jednotlivých spolkových zemích (Křivánková; 2006).

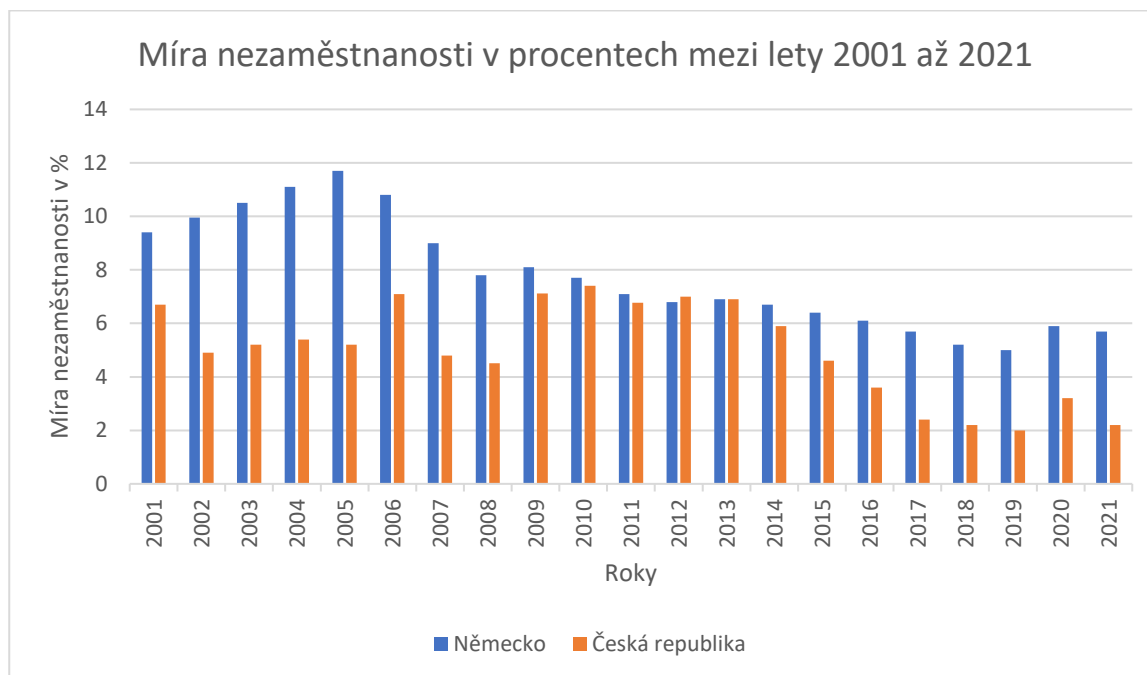
Obě země se potýkají se stárnutím své populace. Obyvatelstvo v České republice stárne pomaleji než němečtí občané. V roce 2021 byl 42,7 let a v Německu 44,6 let. Německo má v rámci evropské unie nejstarší obyvatele (Český statistický úřad; 2022).

Pokud by nastal výrazný úbytek obyvatelstva a nízké porodnosti mohlo by dojít k nedostatku pracovních sil na trhu práce. Situaci by mohla vylepšit migrace obyvatel z jiných zemí. Podle dostupných předpokladů a odhadů Spolkového statistického úřadu bude více než polovina německého obyvatelstva starší 48 let a věk jedné třetiny se bude pohybovat přes 60 let (Mitášová; 2013).

Z údajů nezaměstnanosti pro rok 2020, kde dochází k porovnání dvou největších měst obou zemí se dá vyčíst, že Praha s 2,7 % a Brno s 4,6 % jsou poblíž celostátního průměru, který v tu dobu činil 3,6 %. Maximum, které bylo 6 % se dá nalézt v části severní Moravy a severních Čech. Když tato data porovnáme s německými městy tak nejvyšší nezaměstnanost je ve dvou největších městech. V hlavním německém městě Berlíně činí 10,5 % a v Hamburгу 8,2 % (Skořepa; 2020).

Následující graf zobrazuje obecnou míru nezaměstnanosti v Německu a České republice za posledních 20 let. Je to důležitý ukazatel, který slouží ke zjišťování stavu na trhu práce. Tento graf komparuje a popisuje, jak se v obou zemích měnila míra nezaměstnanosti.

Graf 12 – Vývoj míry nezaměstnanosti v ČR s Německu v letech 2001-2021

Zdroj: vlastní zpracování, Eurostat a Český statistický úřad (2022)

Na začátku roku 2001 dosahovala hodnota míry nezaměstnanosti v České republice 6,7 %. Další rok klesla na 4,9 %. V následujících letech se pohybovala okolo 5 %. V roce 2006 míra nezaměstnanosti dosáhla 7,1 %. Až do roku 2008 klesala. V dalších letech se zvyšovala z důvodu ekonomické krize. Hodnota se vyšplhala až na hodnotu 7,3 v roce 2010. Příští rok klesla a v roce 2012 se zastavila na rovných 7 %. Do roku 2019 míra nezaměstnanosti klesala, a to až na hodnotu 2 %. V roce 2020 se hodnota zvýšila z důvodu pandemie koronaviru, ale následující rok se už opět začala snižovat.

Na základě měření Českého statistického úřadu a Eurostatu je situace v Německu horší než v České republice. Od roku 2001 až do roku 2005 míra nezaměstnanosti rostla až se vyšplhala na hodnotu 11,7 %. Poté byl zaznamenán pokles. Situace ale byla stále horší než v ČR, a dokonce se německá míra nezaměstnanosti pohybovala i nad průměrem nezaměstnanosti v celé Evropské unii. Několik následujících let se pohybovala i na téměř stejné hodnotě jako byla v České republice. Dokonce se dostala i pod průměr v EU. Od roku 2014 začala míra klesat, ale pomaleji než v ČR. Pandemie se dotkla i Německa, tak i u našich západních sousedů míra nezaměstnanosti rostla.

5. Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo popsat vývoj nezaměstnanosti a následně porovnat, jak se nezaměstnanosti vyvíjela v České republice a v Německu. Sledování bylo prováděno v období 20 let. Konkrétně mezi lety 2001-2021. Nejprve byly definovány obě země samostatně a následně došlo ke komparaci obou zemí.

Česká republika je na Německo úzce vázána, při jakýchkoliv změnách v německé ekonomice se to dotkne i českého trhu, protože mezi oběma státy jsou silné obchodní vazby. Nezaměstnanost v obou zemích patří k nejnižším v EU. Nezaměstnanost byla velkým problémem jak v Česku, tak i Německu již od nepaměti. Míra nezaměstnanosti různě rostla a klesala jak u mužů, tak i u žen. Nelze tedy říci, že by jedno pohlaví bylo méně zaměstnáváno než druhé.

Z důvodu, že mají v Německu mnohonásobně vyšší mzdy, než jsou v České republice, tak se na německém trhu práce objevují jak Češi, tak Slováci, Ukrajinci, Turci. Na českém trhu práce převládají Slováci, Ukrajinci, Poláci, Rumuni a Bulhaři. Nejvíce nezaměstnaných osob byli lidé pouze se středním vzděláním bez maturity. Nejmenší nezaměstnanost je u lidí s vysokoškolským vzděláním nebo s odborným s maturitou.

Ve zkoumaném období došlo k různým výkyvům nezaměstnanosti. Pokud došlo ke kolísání, tak bylo zaznamenáno i ve světě. Největší propad byl zaznamenán v roce 2008, kdy se svět potýkal s ekonomickou krizí a následně v roce 2020 z důvodu pandemie. Mezi těmito dvěma milníky se ale situace zlepšovala a nezaměstnanost klesala. Obě země se podnikali různé kroky ke snižování nezaměstnanosti, ať už pomocí Hartzových reforem v Německu nebo pomocí Akčních plánů, rekvalifikací, zvyšování minimální mzdy či podpory investic. Úplně nejlepší stav v roce 2019 těsně před nástupem pandemie.

Během porovnávání mezi Německou a Českou republikou se ukázalo, že se míra nezaměstnanosti vyvíjí podobně v obou zemích. V současné době má klesající charakter a situace se zlepšuje. Zvyšuje se počet ekonomicky aktivního obyvatelstva a klesá počet nezaměstnaných. Tento stav ale v poslední době ovlivňuje válka na Ukrajině a následný vliv ekonomické krize na zvýšení cen energií, zboží a služeb.

6. Seznam použitých zdrojů:

Literatura:

ANDERSEN, U., WOYKE, W., 2021. Wichard, ed. Handwörterbuch des politischen Systems der Bundesrepublik Deutschland. German Edition. Springer VS; 8., überarbeitete und erweiterte. ISBN 978-3658236656.

BOLELOUCKÝ, Z. BUCHTOVÁ, B., ŠMAJS, J. 2012. Nezaměstnanost: Grada Publishing. 250 s. ISBN 978-80-247-4282-3.

BRČÁK J., SEVEROVÁ L., STARÁ D., SVOBODA R. 2022. Cvičebnice z obecné ekonomie II. Praha: PEF ČZU, 84 s. ISBN 978-80-213-2746-7

BROŽOVÁ, D., 2003. Společenské souvislosti trhu práce. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství. 140 s. ISBN 80-86429-16-4.

BROŽOVÁ, D. 2019. Kapitoly z moderní ekonomie trhů práce. Praha: C.H. Beck. 296 s. ISBN 978-80-7400-719-4 3

BUCHTOVÁ, B., ŠMAJS J., BOLELOUCKÝ, Z., 2013. Nezaměstnanost. 2., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4282-3.

FRANK, R. H., B. S. BERNANKE., 2003. Ekonomie. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, s. 609. ISBN 80-247-0471-4. 29

HEDIJA, V., MUSIL, P., 2009. Praktikum makroekonomie. Plzeň: Aleš Čeněk, s. 303, ISBN 978-80-7380-158-8.

HOLMAN, R., 2011. Ekonomie. 5. vyd. Praha: C. H. Beck. 691 s. ISBN 978-80-7400-006-5.

JUREČKA, V. a kol. 2017. Makroekonomie. 3. akt. a rozš. vyd. Praha: Grada Publishing, 368 s. ISBN 978-80-271-0251-8

KREBS, V., DURDISOVÁ, J. 2015. Sociální politika. Praha: Codex Bohemia. ISBN 978-80-7357-585-4.

KUCHAŘ, P. 2007. Trh práce: sociologická analýza. 1. vyd. Praha. Nakladatelství Karolinum s. 183 ISBN 978-80-246-1383-3.

- LIŠKA, V. 2004 Makroekonomie. 2. vyd. Praha: Professional Publishing, 2004. s. 426. ISBN 80-86419-54-1.
- MAREŠ, P. 2002 Nezaměstnanost jako sociální problém. Vyd. 3., upr. Praha: Sociologické nakladatelství, Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-86429-08-3.
- PARKER, G. a kol. 1999 Atlas světových dějin. Praha: Knižní klub, 138 s. ISBN 80-7176-928-2.
- PAULÍK, T. 2002 Hospodářská politika. Opava: Slezská univerzita, 474 s. ISBN 80-7248-148-7.
- PETRUSEK, M., MAŘÍKOVÁ, H., VODÁKOVÁ, A. 1996. Velký sociologický slovník. Praha: Karolinum. ISBN 80-7184-310-5.
- RUSMICOVÁ, L., SOUKUP, J. 2002. Makroekonomie: základní kurs. 5. vyd. Slaný: Melandrium. ISBN 80-86175-24-3.
- SAMUELSON, P. A., NORDHAUS, W. D. 2007. Ekonomie. 18. vyd. Praha: NS Svoboda, s. 653. ISBN 978-80-205-0590-3.
- SIROVÁTKA, T. 2013. Politika zaměstnanosti a další opatření na trhu práce v dlouhodobé perspektivě a v průběhu krize. 1. vyd. Praha, 2013: VÚPSV s. 95 ISBN 978-80-7416-114-8.
- SOUKUP, J., POŠTA, V., NESET, P., PAVELKA, T. 2018. Makroekonomie. 3. vyd. Management Press. ISBN 978-80-7261-537-7.
- TAUCHEN, J. 2016. Práce a její právní regulace v Protektorátu Čechy a Morava (1939-1945). Praha: Wolters Kluwer. Monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-304-4.
- TITO, L., VASILKOVÁ, A., LENČ, M. 2013. Zahraniční politika Spolkovej republiky Nemecko po roku 1990. Belianum, 171 s. ISBN 978-80-557-0688-7.
- VOKOUN, M. 2017 Analýza současného trhu práce v Jihočeském kraji a Horní Falci. Praha: Setoutbooks.cz, ISBN 80-86277-785-2.
- WINKLER, J., WILDMANNOVÁ, M. 1999 Evropská unie: evropské pracovní trhy a průmyslové vztahy. Praha: Computer Press. 143 s. ISBN 80-7226-195-9.

Internetové zdroje:

Arbeitslose und Arbeitslosenquote | bpb.de. Startseite | bpb.de [online]. Dostupné z: <https://www.bpb.de/kurz-knapp/zahlen-und-fakten/soziale-situation-in-deutschland/61718/arbeitslose-und-arbeitslosenquote/>

Arbeitslosenquoten 1991-2021 - Wirtschafts- und Sozialwissenschaftliches Institut. 301 Moved Permanently [online]. Copyright © Hans [cit. 20.12.2022]. Dostupné z: <https://www.wsi.de/de/erwerbsarbeit-14617-arbeitslosenquoten-26623.htm>

Arbeitslosenzahlen: Was die offizielle Statistik verbirgt | tagesschau.de. Aktuelle Nachrichten - Inland Ausland Wirtschaft | tagesschau.de [online]. Copyright © ARD [cit. 20.12.2022]. Dostupné z: <https://www.tagesschau.de/wirtschaft/konjunktur/hg-arbeitslosenzahlen-101.html>

Arbeitsmarkt- und Beschäftigungspolitik | bpb.de. Startseite | bpb.de [online]. Dostupné z: <https://www.bpb.de/kurz-knapp/lexika/handwoerterbuch-politisches-system/201981/arbeitsmarkt-und-beschaeftigungspolitik/>

BOECKLER INSTITUT. Nezaměstnanost v Německu pod lupou [online]. 2006 [cit. 2023-01-28]. Dostupné z: <https://www.mesec.cz/clanky/nezamestnanost-v-nemecku-pod-lupou/>

BUNDESAGENTUR FÜR ARBEIT. Jahresrückblick 2021 [online]. 2022 [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: <https://www.arbeitsagentur.de/presse/2022-02-jahresrueckblick-2021-arbeitsmarkt-erholt-sich-im-zweiten-corona-jahr>

BUNDESAGENTUR FÜR ARBEIT. Zahlt sich Bildung aus? Der Arbeitsmarkt mit und ohne Berufsausbildung [online]. 2022 [cit. 2023-01-28]. Dostupné z: https://statistik.arbeitsagentur.de/DE/Statischer-Content/Service/Lernmaterialien/Generische-Publikationen/Schule-Zahlt-sich-Bildung-aus.pdf?__blob=publicationFile&v=6

BUNDESZENTRALE FÜR POLITISCHE BILDUNG. Arbeitslose und Arbeitslosenquote [online]. 2022 [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: <https://www.bpb.de/kurz-knapp/zahlen-und-fakten/soziale-situation-in-deutschland/61718/arbeitslose-und-arbeitslosenquote/>

CEHL, P. Robotů přibývá. Výzvy ke zdanění jejich práce sílí [online]. [cit. 2022-05-07]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/ekonomika/clanek/robotu-pribyva-vyzvy-ke-zdaneni-jejich-prace-sili-40384309>

CIESLAR, J. Počet v Česku pracujících cizinců loni vzrostl [online]. 2021 [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-v-cesku-pracujicich-cizincu-loni-vzrostl>

Corona-Pandemie und die Folgen für Arbeitsmarkt und Beschäftigung [online]. 2020 [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: <https://arbeitsmarkt-und-sozialpolitik.verdi.de/ueber-uns/nachrichten/++co++f6a5e502-d7f3-11ea-9528-001a4a160119>

ČESKÁ TISKOVÁ KANCELÁŘ. Míra nezaměstnanosti v EU klesla. Nejnižší stále zůstává v Česku [online]. 2022 [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/zahranicni/mira-nezamestnanosti-v-eu-klesla-nejnizsi-stale-zustava-v-cesku-1389743>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, BÁČOVÁ, P. Česká republika v mezinárodním srovnání [online]. 2016 [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/ceska-republika-v-mezinarodnim-srovnani>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, Eurostat. Nezaměstnanost v ČR: vývoj a srovnání s ostatními státy [online]. 2019 [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: <https://www.vysokeskoly.com/aktualne-na-vs/nezamestnanost-v-cr-vyvoj-a-srovnani-s-ostatnim>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Cizinci evidovaní na úradech práce v regionech soudržnosti, krajích a okresech v letech 1995–2011 a 2015–2021 (stav k 31. 12.) [online]. 2022 [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11292/27323903/c03R321_2021.pdf/eefba0a5-478c-4466-9b32-b79689aad2c3?version=1.0

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Míry zaměstnanosti, nezaměstnanosti a ekonomické aktivity – prosinec 2021 [online]. 2022 [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/miry-zamestnanosti-nezamestnanosti-a-ekonomicke-aktivity-prosinec-2021>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Míry zaměstnanosti, nezaměstnanosti a ekonomické aktivity – červen 2022 [online]. 2022 [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cris/miry-zamestnanosti-nezamestnanosti-a-ekonomicke-aktivity-cerven-2022>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Obyvatelstvo – roční časové řady [online]. 2022 [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/obyvatelstvo_hu

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Podíl nezaměstnaných osob (Obecná míra nezaměstnanosti) Unemployment rate [online]. 2022 [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: <https://www.databaze-strategie.cz/cz/olk/indikatory-kraje/podil-nezamestnanych-osob>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Věk, vzdělání a specifické skupiny nezaměstnaných podle krajů [online]. 2022 [cit. 2023-01-12]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/165384752/2501322237.pdf/c95fff0a-9abe-4506-8c57-d448d77fc20b?version=1.1>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS – Metodika [online]. Praha: Český statistický úřad. [cit. 2022-05-07]. Metodické popisy ukazatelů VŠPS. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zam_vsps

DAS WIRTSCHAFTS – UND SOZIALWISSENSCHAFTLICHE INSTITUT. Arbeitslosenquoten 1991–2021 [online]. 2022 [cit. 2023-01-12]. Dostupné z: https://www.wsi.de/data/wsi_gdp_ea-arbeitslos-01.pdf

DEUTSCHE BUNDESBANK. Beschäftigung und Arbeitsmarkt [online]. 2022 [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: <https://www.bundesbank.de/de/statistiken/konjunktur-und-preise/beschaeftigung-und-arbeitsmarkt/beschaeftigung-und-arbeitsmarkt-772908#tar-4>

Ekonomický slovník. Přirozená míra nezaměstnanosti [online]. 2011 [cit. 2022-05-07]. Dostupné z: <http://www.ekonomickyslovník.cz/?p=147>

EUROSTAT – Evropské statistiky: Evropská komise [online]. [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/departments/eurostat-european-statistics_cs#latest

EUROSTAT 2021. Employment and unemployment (LFS) - overview, [online]. [cit. 2022-05-07]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/lfs>

EUROSTAT 2021. The european statistical system, [online]. [cit. 2022-05-07]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/european-statistical-system/overview>

EUROSTAT. Long-term unemployment [online]. 2021 [cit. 2022-05-07] Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Longterm>

HOLÝ, D. Míry zaměstnanosti [online]. [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cris/miry-zamestnanosti-nezamestnanosti-a-ekonomicke-aktivity-zari-2021>

How many foreign nationals live in Germany? [online]. 2022 [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: <https://mediendienst-integration.de/english/facts-figures.html>

HRAD. O České republice [online]. 2022 [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: <https://www.hrad.cz/cs/ceska-republika/o-ceske-republice>

HYNEK, T. Vývoj nezaměstnanosti v Královéhradeckém kraji [online]. 2022 [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: https://dspace.cvut.cz/bitstream/handle/10467/101401/MU-BP-2022-Hynek-Tomas-DP_Tomas_Hynek.pdf?sequence=-1&isAllowed=y

CHVÁLOVÁ, J. Přirozená míra nezaměstnanosti: Minislovník ekonomických pojmů [online]. [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/slovník/prirozena-mira-nezamestnanosti>

Institut Arbeit und Qualifikation der Universität Duisburg-Essen. Arbeitslosenquoten nach Bundesländern 2021 [online]. 2022 [cit. 2022-12-27]. Dostupné z: <https://www.sozialpolitik-aktuell.de/files/sozialpolitik-aktuell/Politikfelder/Arbeitsmarkt/Datensammlung/PDF-Dateien/abbIV110.pdf>

JEŽEK, M., 2020. Antivirus jako COVID-19 Kurzarbeit v České republice prodloužen do 31.8.2020, nově i v režimu C. Ecovis, Ježek, advokátní kancelář [online]. [cit. 2022-05-07]. Dostupné z: <https://www.ecovislegal.cz/aktuality/antivirus-jako-covid-19-kurzarbeit-v-ceske-republice/>

KOZUBOVÁ, A. Trh práce [online]. 2014 [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://issmb.cz/DUM/VI.2%201/VI.2%201.2.pdf>

KŘIVÁNKOVÁ, L. Vývoj nezaměstnanosti v e vybraných regionec h České republik y a komparac e úrovně nezaměstnanosti v ČR a E U [online]. 2006 [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: file:///C:/Users/nicka2/Downloads/lucie_krivankova_Archive.pdf

MÁLEK, O., 2020. Kurzarbeit: co to je a jak u nás funguje? MONEUS [online]. [cit. 2022-05-07]. Dostupné z: <https://www.moneus.cz/kurzarbeit-co-to-je/>

Minimální mzda v Německu – další zvýšení od 1.1.2021 - Jak do Německa. Jak do Německa – Začněte pracovat a žít v Německu [online]. Copyright © 2021. Všechna práva vyhrazena. [cit. 20.12.2022]. Dostupné z: <https://jakdonemecka.cz/prace/minimalni-mzda-v-nemecku/>

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Informace o nezaměstnanosti v České republice k 31. 12. 2021 [online]. 2022 [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/mesicni>

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Tisková zpráva: Míra nezaměstnanosti je stále nejnižší v EU, nezaměstnanost v červnu klesla na 3,7 % [online]. 2021 [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/2061970/09_07_2021_TZ_nezamestnanost_%C4%8Derven.pdf/1f00e153-61f1-49b5-af14-9bd2b8589d48

Míra zaměstnanosti v EU vzrostla | Statistika&My. Statistika&My | Magazín Českého statistického úřadu [online]. Český statistický úřad [cit. 20.12.2022]. Dostupné z: <https://www.statistikaamy.cz/2022/03/02/mira-zamestnanosti-v-eu-vzrostla>

MITÁŠOVÁ, L. TRH PRÁCE V ČESKÉ REPUBLICE A V NĚMECKU [online]. 2013 [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: https://theses.cz/id/sfk273/BP_Mitov.pdf

Nabídka práce v Německu – Starke Jobs. Nabídka práce v Německu – Starke Jobs [online]. All Rights Reserved 2022 [cit. 20.12.2022]. Dostupné z: <https://prace.starke-jobs.com/penize-co-prinese-rok-2021-lidem-pracujicim-v-nemecku/>

Největší firmy ve Spolkové republice Německo podle obratu [online]. [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/zpravy/finance/7892-nejvetsi-firmy-ve-spolkove-republice-nemecko-podle-obratu/>

Německo hlásí nejvyšší nezaměstnanost v poválečné historii [online]. 2005 [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/ekonomika-a-euro/clanek/nmecko-hls-nejvy-nezamstnanost-vpovlen-historii>

Německo. Redirecting to /select-language?destination=/node/1 [online]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/country-profiles/germany_cs

Německý trh práce zaznamenává zotavení – Export do SRN. Úvodní stránka – Export do SRN [online]. Dostupné z: <https://www.exporthosrn.cz/article/nemecky-trh-prace-zaznamenava-zotaveni/>

Nezaměstnanost v prosinci mírně vzrostla | BusinessInfo.cz. BusinessInfo.cz - Oficiální portál pro podnikání a export [online]. 2022 [cit. 20.12.2022]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/clanky/nezamestnanost-v-prosinci-mirne-vzrostla/>

NOVOTNÁ, D. Změny v míře a ve struktuře nezaměstnanosti vlivem koronavirové krize [online]. 2022 [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: https://is.ambis.cz/th/yacfm/BP_Novotna.pdf

Odchod do penze v 70 letech, navrhuji v Německu – Novinky. Novinky.cz - nejčtenější zprávy na českém internetu [online]. Copyright © 2003 [cit. 20.12.2022]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/zahranicni-evropa-odchod-do-penze-v-70-letech-navrhuji-v-nemecku-40397361>

Penize.cz - Nezaměstnanost [online]. [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/nezamestnanost>

Práce v Německu: Co je potřeba zařídit (dokumenty a úřady) - Jak do Německa. Jak do Německa – Začněte pracovat a žít v Německu [online]. Copyright © 2021. Všechna práva vyhrazena. [cit. 20.12.2022]. Dostupné z: <https://jakdonemecka.cz/prace/prace-v-nemecku-co-je-potreba/>

Redirecting to <https://www.bpb.de/kurz-knapp/lexika/handwoerterbuch-politisches-system/201981/arbeitsmarkt-und-beschaefigungspolitik/>. Startseite | bpb.de [online]. Dostupné z: <https://www.bpb.de/kurz-knapp/lexika/handwoerterbuch-politisches-system/201981/arbeitsmarkt-und-beschaefigungspolitik/>

SKOŘEPA, M. Nezaměstnanost: Česko versus Německo [online]. 2020 [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/zpravy/550172-nezamestnanost-cesko-versus-nemecko/>

SMETANOVÁ, J. AKTIVNÍ POLITIKA ZAMĚSTNANOSTI V ČR A NĚMECKU [online]. 2014 [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: https://dspace.jcu.cz/bitstream/handle/123456789/8305/BP_Jana_Smetanova.pdf?sequence=1&isAllowed=y

SPOHR, F. Arbeitsmarkt- und Beschäftigungspolitik [online]. 2021 [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: <https://www.bpb.de/kurz-knapp/lexika/handwoerterbuch-politisches-system/201981/arbeitsmarkt-und-beschaefigungspolitik/>

STÁDNÍKOVÁ, P. Vývoj trhu práce v České republice a Německu [online]. Praha, 2021 [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: https://is.ambis.cz/th/g9ann/BP_FINAL_10.8.2021.pdf

ŠŤOVÍČKOVÁ, M. Problém zaměstnávání cizinců ve firmách působících v ČR [online]. 2022 [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: https://dk.upce.cz/bitstream/handle/10195/78822/StovickovaM_ZamestnavaniCizincu_BL_2021.pdf?sequence=1&isAllowed=y

TOMEŠ, M, 2020. Co je kurzarbeit? Čtete odkud výraz pochází a kdy byl nástroj využit. E15.cz [online]. [cit. 2022-05-07]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/koronahelpdesk-e15/co-je-kurzarbeit-ctete-odkud-vyrazpochazi-a-kdy-byl-nastroj-vyuzit-1368712/>

TŮMOVÁ, K. Zaměstnanost a nezaměstnanost v EU [online]. Praha, 2011 [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/35690/DPTX_2010_2_0_76346_0_107240.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Upozornění na změnu metodiky [online]. [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/upozorneni-na-zmenu-metodiky>

ÚŘAD PRÁCE ČR. Tisková zpráva: Nezaměstnanost v prosinci mírně vzrostla [online]. 2022 [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: https://www.uradprace.cz/documents/37855/2602597/TZ_nezamestnanost+_prosinec_2021.pdf/d445ea4b-4df4-e66a-a56b-0dd47fbd89a6

ÚŘAD PRÁCE. Vláda, která rekordně snížila nezaměstnanost [online]. 2017 [cit. 2023-02-06]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vlada-ktera-rekordne-snizila-nezamestnanost-160327/>

WDI – Home. 403 - Forbidden: Access is denied. [online]. Copyright © [cit. 20.12.2022]. Dostupné z: <https://datatopics.worldbank.org/world-development-indicators/>

ZÁRUBA, O. Německé průmyslové korporace pohledem čísel [online]. 2019 [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: <https://finsider.cz/finance/nemecke-prumyslove-korporace-pohledem-cisel/>

ZEMAN, D. V Německu chybí kvalifikovaní pracovníci. Pociťují to hlavně bohaté regiony [online]. 2018 [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/2553481-v-nemecku-chybi-kvalifikovani-pracovnici-pocituji-hlavne-bohate-regiony>

7. Seznam grafů

Graf 1 – Vývoj míry nezaměstnanosti mezi lety 2001-2021	32
Graf. 2 – Vývoj počtu nezaměstnaných v letech 2001-2021	33
Graf 3 – Míra nezaměstnanosti v jednotlivých spolkových zemí Německo k roku 2021	38
Graf 4 – Vývoj nezaměstnanosti ve Východním a Západním Německu v letech 2001-2021	39
Graf 5 – Vývoj míry nezaměstnanosti u mužů a žen v letech 2001-2021	40
Graf 6 – vzdělání nezaměstnaných k roku 2021	41
Graf 7 – Vývoj podílu nezaměstnaných osob v letech 2001-2021	47
Graf 8 – Míra nezaměstnanosti v krajích ČR na konci roku 2021	49
Graf 9 – Obecná míra nezaměstnanosti u mužů a u žen v letech 2001-2021	51
Graf 10 – vzdělání nezaměstnaných k roku 2021	52
Graf 11 – Vývoj počtu zaměstnaných cizinců v ČR v letech 2001-2021	53
Graf 12 – Vývoj míry nezaměstnanosti v ČR s Německu v letech 2001-2021	56